

APSTIPRINĀTS
ar 2010.gada 25.augusta
Dundagas novada Domes sēdes
lēmumu Nr.344, (protokols Nr.13.,19.§.)
Dundagas novada Dundagas pagastā

---

priekšsēdētājs A.Zumbergs

DUNDAGAS NOVADA KOLKAS PAGASTA TERITORIJAS PLĀNOJUMS AR GROZĪJUMIEM

PASKAIDROJUMA RAKSTS

likuma

Izdoti pamatojoties uz

“Par pašvaldībām”
21.panta 3.punktu un
43.panta 1.punktu

2010.gads

SATURA RĀDĪTĀJS

SATURA RĀDĪTĀJS.....	4
IEVADS.....	6
1. PAGASTA VISPĀRĒJS APRAKSTS.....	7
2. TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANA.....	8
2.1. KOLKAS PAGASTA NĀKOTNES VĪZIJA.....	8
2.2. KOLKAS PAGASTA STRATĒGISKIE MĒRĶI UN VIRZIENI.....	8
2.3. PLĀNOŠANAS PROCESS.....	9
3. DABAS VĒRTĪBAS.....	11
3.1. SLĪTERES NACIONĀLAIS PARKS.....	11
3.2. DABAS PIEMINEKĻI.....	14
3.3. ŪDENSKRĀTUVES UN UPES.....	14
3.4. ĢEOLOĢISKĀ SITUĀCIJA.....	15
3.4.1. ĪSS ĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS.....	15
3.4.2. KVARTĀRA NOGULUMI.....	15
3.4.3. DERĪGIE IZRAKTENI.....	17
3.4.4. KOLKAS PAGASTA PAZEMES ŪDEŅU RESURSI.....	18
3.4.5. MINERĀLŪDEŅI.....	20
3.4.6. ĢEOLOĢISKO PROCESU RAKSTUROJUMS.....	20
4. KULTŪRVĒSTURISKAIS MANTOJUMS.....	22
4.1. KULTŪRAS PIEMINEKĻI.....	23
4.2. SĪKRAGS.....	24
4.3. MAZIRBE.....	26
4.4. KOŠRAGS.....	27
4.5. PITRAGS.....	29
4.6. SAUNAGS.....	30
4.7. VAIDE.....	31
4.8. KOLKA.....	32
5. AINAVAS KOLKAS PAGASTĀ.....	34
5.1. VISPĀRĪGS AINAVU APRAKSTS.....	34
5.2. AINAVAS VĒSTURISKĀ ATTĪSTĪBA.....	34
5.3. AINAVU VEIDOJOŠĀS STRUKTŪRAS UN AINAVU KLASIFIKĀCIJA.....	35
5.3.1. ĢEOMORFOLOĢISKĀ STRUKTŪRA.....	35
5.3.2. AINAVU SEGAS STRUKTŪRA.....	36
5.3.3. APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA.....	36
5.3.4. AINAVU KLASIFIKĀCIJA.....	37
5.3.5. AINAVAS VĒRTĪBAS.....	40
5.3.6. AINAVAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA.....	42
6. ZEMES LIETOŠANA.....	45
6.1. KOLKAS PAGASTA PAMATDATI.....	45
6.1.1. ZEMES SADALĪJUMS PA ZEMES LIETOŠANAS MĒRĶU GRUPĀM.....	45
6.1.2. ZEMES SADALĪJUMS PA ZEMES LIETOŠANAS VEIDIEM.....	45

6.1.3. ZEMES SADALĪJUMS PĒC ZEMES ĪPAŠUMA STATUSA.....	45
6.1.4. ZEMES REFORMAS GAITA.....	46
6.2. LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽSAIMNIECĪBAS TERITORIJAS.....	47
6.2.1. LAUKSAIMNIECĪBAS TERITORIJAS.....	47
6.2.2. MEŽSAIMNIECĪBAS TERITORIJAS.....	47
6.3. RISKĀ OBJEKTI UN TERITORIJAS.....	48
6.3.1. KOLKAS RAGS UN PIEKRASTE, NOSKALOŠANA.....	48
6.3.2. PELDĒŠANĀS BĪSTAMĪBA.....	48
6.3.3. DEGVIELAS UZPILDES STACIJAS.....	48
6.3.4. POTENCIĀLI PIESĀRŅOTĀS TERITORIJAS.....	49
6.3.5. BŪVNICĪBAI NELABVĒLĪGĀS TERITORIJAS.....	49
7. APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA.....	50
7.1. IEDZĪVOTĀJU SKAITA IZMAIŅAS.....	50
7.2. APDZĪVOTĀS VIETAS UN TO ROBEŽAS.....	50
8. INFRASTRUKTŪRA.....	53
8.1. INFRASTRUKTŪRU VEIDOŠANĀS APSTĀKĻI.....	53
8.2. IEDZĪVOTĀJU MĀJOKĻI UN LABIEKĀRTOJUMS.....	54
8.3. SOCIĀLĀ INFRASTRUKTŪRA.....	55
8.4. TEHNISKĀS INFRASTRUKTŪRAS.....	57
8.4.1. AUTOCEĻI.....	57
8.4.2. VELOCEĻI UN PIEEJAS PLUDMALEI.....	59
8.4.3. ŪDENSAPGĀDE UN NOTEKŪDEŅU ATTĪRĪŠANA.....	59
8.4.4. ATKRITUMU SAIMNIECĪBA.....	60
8.4.5. SILTUMAPGĀDE.....	60
8.4.6. ELEKTROAPGĀDE UN SAKARU KOMUNIKĀCIJAS.....	61
8.4.7. CITAS TEHNISKĀS INFRASTRUKTŪRAS.....	61
8.5. SAIMNIECISKĀ INFRASTRUKTŪRA.....	62
9. PLĀNOTĀ ZEMES IZMANTOŠANA.....	63
9.1. DABAS PAMATNE (DP).....	63
9.2. MEŽAINES (MA) UN MEŽĀRES (MZ).....	63
9.3. VIENSĒTU TERITORIJAS (VS).....	64
9.4. MAZSAIMNIECĪBU UN ĢIMENES MĀJU TERITORIJAS (MG) UN MAZSTĀVU DZĪVOJAMĀS TERITORIJAS (MDz).....	64
9.5. INDIVIDUĀLO DZĪVOJAMO MĀJU TERITORIJAS (IDz).....	64
9.6. SABIEDRISKAS NOZĪMES/DARĪJUMA TERITORIJAS (SD).....	65
9.7. VALSTS AIZSARDZĪBAS OBJEKTU TERITORIJAS (VA).....	65
9.8. RŪPNIECĪBAS OBJEKTU TERITORIJAS (RO).....	66
9.9. LAIVU/KUĢU PIESTĀTNES (LK).....	66
9.10. OSTU TERITORIJA (O).....	66
9.11. TEHNISKO OBJEKTU TERITORIJA (T).....	66
10. DETĀLPLĀNOJUMA TERITORIJAS.....	67
11. IZMANTOTIE AVOTI.....	68
12. PIELIKUMI.....	70

IEVADS

Dundagas novada Kolkas pagasta teritorijas plānojuma grozījumi izstrādāti, pamatojoties uz Dundagas novada Domes 2009.gada 23.septembra sēdes lēmumu Nr.140 (protokols Nr.9., 4.§). un apstiprināto darba uzdevumu, kas ar 2009.gada 16.decembra sēdes lēmumu Nr.323 (protokols Nr.14., 38.§) precizēts.

Kolkas pagasta teritorijas plānojuma grozījumi ir izstrādāti saskaņā ar "Teritorijas plānošanas likumu" (22.05.2002.), LR Ministru kabineta noteikumiem Nr. 1148 "Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi" (06.10.2009.), "Aizsargjoslu likums" (05.02.1997), likumu "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", "Slīteres nacionālā parka likums" (16.03.2000), MK noteikumi Nr.116 "Slīteres nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" (13.03.2001.) un citiem normatīviem aktiem, kas regulē zemes izmantošanu un apsaimniekošanu.

Dundagas novada Kolkas pagasta teritorijas plānojums balstās uz Kolkas pagasta sociāli ekonomiskās attīstības programmu, kas apstiprināta Kolkas pagasta padomes 2001.gada 30.augusta sēdes lēmumu (protokols Nr.13, 1.§), un Kolkas pagasta teritorijas plānojumu, kas apstiprināts Kolkas pagasta padomes 2003.gada 13.jūnija sēdē (protokols Nr.10 , 2.§).

Pēc 2009.gada 1.jūlija Latvijas pašvaldību administratīvi teritoriālās reformas Kolkas pagasts iekļaujas Dundagas novadā. Ar Dundagas novada Domes 2009.gada 26.augusta sēdes lēmumu Nr.109 (protokols Nr.7., 22. §) ir apstiprināti saistošie noteikumi Nr.7 "Par Dundagas novada teritorijas plānojumiem". Ar šiem noteikumiem ir pārņemti Kolkas pagasta padomes 2003.gada 13.jūnija saistošie noteikumi Nr.6 "Kolkas pagasta plānojums", ievērojot 2008.gada 27.marta Satversmes tiesas spriedumu lietā Nr.2007-17-05 un trīs detālplānojumus, kas grozījuši Kolkas pagasta teritorijas plānojumu.

Dundagas novada Dome 2010.gada 25.augusta sēdē ar lēmumu Nr.344 (protokols Nr.13., 19.§.) ir apstiprinājusi Dundagas novada Kolkas pagasta teritorijas plānojumu ar grozījumiem kā Saistošos noteikumus Nr.21.

Dundagas novada Kolkas pagasta teritorijas plānojums sastāv no teritorijas plānojuma paskaidrojuma raksta, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem, kartogrāfiskā materiāla un pārskata par Kolkas pagasta teritorijas plānojuma grozījumu izstrādi. Plānojuma kartes ir sagatavotas digitālā veidā, izmantojot programmu Esri ArcView GIS 3.2a, mērogā 1:10000, ciemu teritorijām mērogā 1:5000.

Teritorijas plānojuma paskaidrojuma raksta grozījumus sagatavoja attīstības un plānošanas nodaļas vadītāja Gunta Abaja, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu grozījumus -plānotājs Guntis Kļaviņš, kartogrāfisko materiālu - Ieva Renkvica un SIA "EgG".

1. PAGASTA VISPĀRĒJS APRAKSTS

Kolkas pagasts atrodas Kurzemes pussalas ziemeļu daļā. Pagasta kopējā platība ir 11 689,8 ha, no kuras 1391 ha jeb 11,9% ir fizisko personu īpašumā vai lietošanā. Kolkas pagasts ietilpst Dundagas novadā un tas robežojas ar Rojas novadu un Ventspils novadu (1. un 2.pielikums). Pagasta teritorija stiepjas ~40 km garā un 2 – 6 km platā joslā gar Irbes jūras šaurumu un Rīgas jūras līci abpus Kolkasragam. No sauszemes puses to ieskauj mežu masīvi. Jūrā (~5 km no krasta) iepretim Kolkasraga smailei uz mākslīgās salas 1883. gadā uzcelta Kolkas bāka.

Pagastam raksturīgs piejūras klimats ar relatīvi vēsām vasarām (jūlija vidējā temperatūra 16,3°C) un siltām ziemām (februāra vidējā temperatūra –3,5°C). Tieši piejūras klimatam raksturīga minimālo temperatūru sasniegšana februārī, nevis janvārī. Valdošie ir rietumu un dienvidrietumu vēji. Nokrišņu vidējais daudzums ir 568 mm gadā; tas ir viens no vissausākajiem apgabaliem Latvijā. Gadā vidēji ir 77 saulainas dienas, bet saules spīdēšanas ilgums nepārsniedz 920 stundas gadā. Augsnes sasaluma vidējais dziļums ir tikai 18 cm, bet sniega sega nenoturīga un parasti izveidojas tikai janvārī. Tās vidējais biežums 4 – 14 cm. Piekrastē jūras ūdens vidējā gada temperatūra ir 7,3°C, bet reģistrēts arī 25,6°C silts ūdens. Jūras līmeņa svārstības nepārsniedz ±1 metru.

Attālums līdz novada centram – Dundagai – 37 km, līdz tuvākai pilsētai, bijušam rajona centram – Talsiem – 75 km. Attālums no Kolkas līdz Rīgai – 160 km, līdz Ventspilij – 78 km.

2010. gadā pēc iedzīvotāju reģistra datiem Kolkas pagastā savu dzīvesvietu deklarējuši 1097 iedzīvotāji, blīvums 9,4 iedzīvotājs uz 1 km², pamattautības: latvieši – 91,6%, lībieši – 1,8%. Lielākais iedzīvotāju daudzums koncentrēts pagasta centrā – Kolkā – 80%.

Tradicionāli šā reģiona iedzīvotāji dzīvo nelielos zvejniekciemos, kas izvietojušies gar jūru: Sīkrags, Mazirbe, Košrags, Pitrags, Saunags, Vaide, Kolka, Uši.

Aptuveni 96% no visas Kolkas pagasta teritorijas aizņem Slīteres nacionālais parks.

No derīgajiem izrakteņiem Kolkas pagasta teritorijā minamas kūdras atradnes. Ziņas par citiem derīgajiem izrakteņiem nav.

Kolkas pagastā darbojas pirmsskolas izglītības iestāde “Rūķītis”, Kolkas pamatskola, Mazirbes speciālā internātskola, Kolkas mūzikas skola; Kolkas tautas nams, Lībiešu Tautas nams un bibliotēkas Kolkā un Mazirbē, 4 baznīcas. Pagastā atrodas Kolkas ambulance, pasta nodaļa, degvielas uzpildes stacija, Kolkas jūras hidrometeoroloģiskā stacija, Latvijas jūras novērošanas sistēmas tehniskais punkts.

Kolkas pagastā lielākais iedzīvotāju ienākumu avots – darbs zivju pārstrādes uzņēmumos un piekrastes zvejā. Kolkā darbojas 2 zivju pārstrādes uzņēmumi, 15 zvejnieku uzņēmumi un saimniecības, 1 kokapstrādes uzņēmums, 9 tūristu mītnes, 5 veikali, 1 degvielas uzpildes stacija.

2. TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANA

2.1. KOLKAS PAGASTA NĀKOTNES VĪZIJA

Pagasta iedzīvotājs – nodarbināts un nodrošināts tīrā un sakoptā vidē. Pagasts ar augsti attīstītu infrastruktūru, kurā pieejams dažāda veida tūrisma serviss ar Eiropas līmenī pieņemto standartu nodrošinājumu. Bez zivju pārstrādes uzņēmumiem, darbojas netradicionālā lauksaimniecība un amatniecība.

Saskaņā ar Kolkas pagasta sociāli ekonomiskās attīstības programmu Kolkas pagasta attīstība virzīta uz:

- iedzīvotāju dzīves un kultūras līmeņa paaugstināšanu;
- esošās infrastruktūras uzlabošanu un jaunas izveidi;
- vietējo uzņēmumu ekonomisko stabilitāti un iedzīvotāju nodarbinātību;
- tīru, sakoptu, tūristiem pievilcīgu un dabu saudzējošu vidi.

2.2. KOLKAS PAGASTA STRATĒGISKIE MĒRĶI UN VIRZIENI

Pašvaldībai ir jābūt spējīgai pielāgoties mainīgai ekonomiskai videi un iedzīvotāju vajadzībām, tas nozīmē, ka pilsoņu intereses un vajadzības ir izejas punkti pašvaldības darbībai.

Kolkas pagasta ekonomiskās attīstības programmas galvenie virzieni:

- vides infrastruktūras sakārtošana,
- sociālā joma,
- izglītība,
- ekonomika.

Lai notiktu reāla attīstība pagastā, nepieciešams:

- veicināt izglītotu un kulturālu cilvēku izaugsmi un konkurētspēju;
- paaugstināt iedzīvotāju zināšanu līmeni, organizējot dažāda veida apmācības;
- efektīvāk izmantot vietējos cilvēku resursus;
- veicināt ekonomisko attīstību, ievērojot ilgspējīgas attīstības pamatprincipus;
- atbalstīt mazo un vidējo uzņēmumu rašanos, kuru produkcija būtu konkurētspējīga iekšējā un ārējā tirgū;
- esošo nedarbojušos uzņēmumu (telpu) pārveidošana vai pielāgošana jauniem ražošanas apstākļiem;
- attīstīt dažāda veida tūrisma, liekot galveno uzsvāru uz ekoloģiju.

Ņemot vērā Kolkas pagasta dabas unikalitāti, pirmkārt, nepieciešams saglabāt un uzturēt bioloģisko daudzveidību pašreizējā līmenī. Vides politikas pamattēzes jāievieš uzņēmējdarbībā, izglītībā, sabiedriskajā apziņā. Veicināt vidi un resursus saudzējošu nozaru attīstību kā pamatu iedzīvotāju labklājībai.

Svarīgs rādītājs pagasta attīstībai ir ceļu stāvoklis (ceļu segums). Spilgts piemērs tam ir novērotā situācija, ka mednieki, makšķernieki, ogotāji, sēņotāji un pārējie tūristi izvēlas asfaltētus ceļus, bet no grants seguma ceļiem izvairās. Nepieciešama republikas nozīmes ceļa Ventspils - Kolka asfaltēšana. Ziemā reizēm šajā ceļā

posmā pat nekursē satiksmes autobusi, vietējie iedzīvotāji netiek uz savām mājām vai no tām.

2.3. PLĀNOŠANAS PROCESS

Dundagas novads izveidots saskaņā ar Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu, apvienojot Dundagas pagasta un Kolkas pagasta teritorijas.

Pamatojoties uz likuma „Par pašvaldībām” Pārejas noteikumu 29.punktu pēc 2009.gada vietējo pašvaldību vēlēšanām Dundagas novada dome sāka darbu 1.jūlijā.

Dundagas novada dome 2009.gada 26.augusta domes sēdē izskatīja Dundagas pagasta padomes un Kolkas pagasta padomes saistošos noteikumus teritorijas plānošanas jomā un saskaņā ar Teritorijas plānošanas likuma 13.punktu izdeva Dundagas novada pašvaldības 2009.gada 26.augusta saistošos noteikumus Nr.7. „Par Dundagas novada teritorijas plānojumiem”. (3. pielikums)

Dundagas novada dome ir iepazinusies ar Kolkas pagasta padomes dokumentiem, kas ir saistīti ar teritorijas plānošanu, par laika posmu no 2004.gada 8.marta, kad Kolkas pagasta padome pieņēma lēmumu par teritorijas plānojuma grozījumu izstrādi, līdz 2009.gada 9.jūlija LR Vides ministrijas atzinumam Nr.3-07-1/4970 par ciema robežu saskaņošanas iespējām.

Kolkas pagasta padome laika posmā no 2004. līdz 2009.gadam ir saņēmusi sekojošus atzinumus par ciemu robežu saskaņošanu un apstiprināšanu:

- LR Vides ministrijas 19.03.2004 vēstule Nr.3-07/1072 (4. pielikums),
- LR Vides ministrijas 30.03.2005 vēstule Nr.3-07/126 un LR RAPLM 14.04.2005 vēstule Nr.1-21/1454/2677 (5.un 6 pielikums),
- LR Vides ministrijas 26.08.2005 vēstule Nr.3-07/4903 un LR RAPLM 14.09.2005 vēstule Nr.1-04/9745/6760 (7. un 8. pielikums),
- LR Vides ministrijas 18.05.2007 vēstule Nr.3-07-2/3389 un LR RAPLM 30.05.2007 vēstule Nr.1-06/4937/4562 (apstiprinātas Ušu ciema robežas) (9. un 10. pielikums),
- LR Vides ministrijas 09.07.2009 vēstule Nr.3-07-1/4970 (11. pielikums).

No augstāk uzskaitītajiem dokumentiem izriet valsts institūciju prasība sagatavot pamatotu Kolkas pagasta Vaides ciema un Kolkas ciema robežu projektu, kā arī izstrādāt šī brīža likumdošanai atbilstošus Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus.

Dundagas novada dome ir ņēmusi vērā arī Satversmes tiesas 2008.gada 27.marta spriedumu lietā Nr.2007-17-05¹ par Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministra 2007.gada 6.jūnija rīkojumiem:

- Nr.2-02/144 „Par Kolkas pagasta padomes 2003.gada 13.jūnija saistošo noteikumu Nr.6 „Kolkas pagasta teritorijas plānojums” apturēšanu daļā”,
- Nr.2-02/145 „Par Kolkas pagasta padomes 2006.gada 23.oktobra saistošo noteikumu Nr.11 „Detālpilnojums Nr.01/08/05 Kolkas pagasta Sīkraga

¹ http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/2007_17_05_spriedums_Kolkas%20lieta.htm

ciema īpašuma Jūrassili teritorijai, kadastra Nr.8862 001 0061” apturēšanu”,

- Nr.2-02/146 „Par Kolkas pagasta padomes 2006.gada 23.oktobra saistošo noteikumu Nr.13 „Detālplānojums Nr.02/08/05 Kolkas pagasta Mazirbes ciema īpašuma Saulrīti teritorijai, kadastra Nr.8862 002 0050” apturēšanu”,
- Nr.2-02/147 „Par Kolkas pagasta padomes 2006.gada 23.oktobra saistošo noteikumu Nr.12 „Detālplānojums Nr.01/08/05 Kolkas pagasta Mazirbes ciema īpašumu Ausmas, kadastra Nr.8862 002 0027, un Undīnes, kadastra Nr.8862 002 0204” apturēšanu”.

Ņemot vērā Kolkas pagasta padomes 2009.gada sagatavoto Kolkas pagasta teritorijas plānojuma grozījumu projektu, par kuru LR Vides ministrija 09.07.2009 vēstulē Nr.3-07-1/4970 (11. pielikums) ir sniegusi pozitīvu atzinumu par Sīkraga, Mazirbes, Košraga, Pitraga un Saunaga ciemu robežu priekšlikumu, kā arī nosacījumus tālākai projekta virzībai, Dundagas novada dome 2009.gada 23.septembrī pieņēma lēmumu Nr.140 (protokols Nr.9., 4.§.) par Dundagas novada Kolkas pagasta teritorijas plānojuma grozījumiem, kā arī apstiprināja Darba uzdevumu un izstrādes vadītāju. Pēc valsts institūciju nosacījumu saņemšanas 16.12.2009. Dundagas novada Domes sēdē ar lēmumu Nr.323 (protokols Nr.14.,38.§.) precizēts plānojuma grozījumu sagatavošanas Darba uzdevums. Saskaņā ar šo lēmumu Dundagas novada Kolkas pagasta teritorijas plānojuma grozījumi ir izstrādāti saskaņā ar LR MK 2009.gada 6.oktobra noteikumiem Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”.

Laika posmā no 2003.gada 14.jūnija līdz Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministra 2007.gada 6.jūnija rīkojumam Nr.2-02/144 „Par Kolkas pagasta padomes 2003.gada 13.jūnija saistošo noteikumu Nr.6 „Kolkas pagasta teritorijas plānojums” apturēšanu daļā” Kolkas pagasta teritorijā tika izstrādāti 33 detālplānojumi, kas apstiprināti ar Kolkas pagasta padomes saistošiem noteikumiem. Šo detālplānojumu vērtējums ir dots Dundagas novada Kolkas pagasta teritorijas Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 5.nodaļā “Spēkā esošo detālplānojumu saraksts, kura papildinājumi nav grozījumi teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos”.

3. DABAS VĒRTĪBAS

3.1. SLĪTERES NACIONĀLAIS PARKS

Slīteres nacionālais parks atrodas Dundagas novada Kolkas un Dundagas pagastā. Slīteres nacionālais parks vēsturiski veidots kā „Slīteres dabas piemineklis”, kas 1923. gadā kā aizsargājams dabas krāšņums tika izveidots 1100 ha lielā platībā. Saskaņā ar Slīteres nacionālā parka likumu (2000. gada 13. marts) parka platība šobrīd ir 16 360 ha sauszemes un 10 130 ha jūras akvatorijas. Slīteres nacionālā parka teritorija iekļauta putniem starptautiski nozīmīgo vietu sarakstā un Eiropas Savienības īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā *NATURA 2000*.

Nacionālais parks izveidots, lai saglabātu dabas un kultūrvēsturiskās vērtības, kā arī veicinātu ilgtspējīgu teritorijas saimniecisko attīstību.

Līdz šim Slīteres nacionālajā parkā konstatēti:

- 29 Latvijā īpaši aizsargājami biotopi;
- 31 Eiropas Savienībā īpaši aizsargājams biotops;
- 268 Latvijā īpaši aizsargājamās sugas;
- 98 īpaši aizsargājamās sugas, kuru saglabāšanai Latvijā normatīvie akti nosaka mikrolieguma izveidi;
- 55 sugas, kuru aizsardzību nosaka 1992. gada Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEC par dabīgo biotopu, savvaļas augu un dzīvnieku sugu aizsardzību;
- 57 sugas, kuru aizsardzību nosaka 1979. gada Eiropas Padomes direktīva 79/409/EEC par savvaļas putnu aizsardzību;
- 170 sugas, kuru aizsardzību nosaka 1979. gada Bernes konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dzīvotņu aizsardzību;
- 292 sugas, kuras iekļautas Latvijas Sarkanajā grāmatā.

Slīteres nacionālā parka teritorijā atrodas reģionam raksturīga kāpu un starpkāpu ieplaku, Baltijas Ledus ezera senkrasta un Bažu purva ekosistēmas ar tām piemītošo savdabīgo hidroloģisko režīmu un īpaši aizsargājamo un reģionam tipisko augu un dzīvnieku sugu populācijām, kuras ir optimālā stāvoklī. Slīteres nacionālajā parkā ir saglabāta Ziemeļkurzemei raksturīgā kultūrvide un ainava. Atrasti veidi, kā harmonizēt attīstības procesus ar ainavu un vides vērtību saglabāšanu nākamajām paaudzēm. Zvejniecībai un tūrismam atvērta vide.

Attiecībā uz biotopiem, apsaimniekošanas prioritāte ir Latvijā reti un lokāli izplatīti biotopi, kuru saglabāšanā nacionālajam parkam ir liela nozīme. Tie galvenokārt ir ar jūras piekrasti, pļavām un purviem saistīti biotopi, kas veido unikālu, tikai šim reģionam raksturīgu ekosistēmu, kas spēj pastāvēt un funkcionēt pateicoties savdabīgiem hidroloģiskiem un ģeoloģiskiem apstākļiem, kā arī daļēji – cilvēka darbībai. Sugu aizsardzībā prioritāte ir reģionam tipiskās sugas un Latvijā sastopamās īpaši aizsargājamās sugas, kurām nacionālajā parkā ir konstatētas nozīmīgas populācijas, vai arī vienīgā atradne valsts mērogā.

Nacionālais parks visu tā pastāvēšanas laiku regulāri ir bijis pakļauts dažādām cilvēka darbībām. Daļa no agrāk veiktajām darbībām ir pozitīvi ietekmējušas

dabas vērtību saglabāšanos, piemēram, pļavu, zāļu purvu apsaimniekošana, daļa – negatīvi, kas galvenokārt attiecināms uz mežu un purvu nosusināšanu.

Dabas aizsardzības plānu no 2005. līdz 2010. gadam izstrādāja Slīteres nacionālā parka administrācija. Plāns izstrādāts atbilstoši LR MK 2007. gada 9. oktobra noteikumiem Nr.686 „Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību”. Dabas aizsardzības plāns Slīteres nacionālajam parkam izstrādāts 10 gadiem laika periodam no 2010. gada līdz 2020. gadam.

Dabas aizsardzības plānā ir izvirzīti sekojoši teritorijas ilgtermiņa un īstermiņa apsaimniekošanas mērķi:

Teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķi

1. Nodrošināt piekrastes teritorijas ilgtspējīgu attīstību, saskaņojot dabas un kultūrvēsturisko vērtību aizsardzību un saglabāšanu ar teritorijas ekonomisko attīstību.
2. Saglabāt teritorijai raksturīgo Ziemeļkurzemes piekrastes ainavu kompleksu, dabisko makroreljefu un kultūrvēsturiskās vides rakstura īpatnības.
3. Saglabāt tipiskās un īpaši aizsargājamās Slīteres nacionālā parka dabas kompleksiem raksturīgās dabiskās dzīvo organismu dzīvotnes:
  - Meži.* Nodrošināt labvēlīgu aizsardzības statusu īpaši aizsargājamiem meža biotopiem, tajā skaitā dabiskajiem meža biotopiem, un ar tiem saistītajām sugām, tādējādi saglabājot unikālo kangaru un vīgu ainavu, un Zilo kalnu Šlīteres krauju. Nodrošināt netraucētu ekosistēmu dabisko atjaunošanos pēc dabiskajiem traucējumiem dabas rezervāta un regulējamā režīma zonās.
  - Pļavas.* Nodrošināt labvēlīgu aizsardzības statusu īpaši aizsargājamiem pļavu biotopiem un ar tiem saistītajām sugām. Atjaunot vērtīgākos un lielākos pļavu masīvus – Dāvida pļava, Tamnītes un Zvejnieku pļavas.
  - Ūdeņi.* Nodrošināt labvēlīgu aizsardzības statusu mazo upīšu un jūras biotopiem, nodrošinot nepieciešamos apstākļus aizsargājamajām sugām.
  - Baltijas jūras piekraste.* Nodrošināt labvēlīgu aizsardzības statusu īpaši aizsargājamiem piekrastes biotopiem un ar tiem saistītajām sugām. Veicot piekrastes labiekārtošanu, nodrošināta teritorijas izmantošana rekreācijai.
4. Saglabāt cilvēka darbības neskartas un mazpārveidotas teritorijas, kurās notiek netraucēta dabisko procesu attīstība.

Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi

1. Nodrošināt Latvijā retu un Eiropas Savienības aizsargājamo biotopu un to funkciju saglabāšanos pašreizējā līmenī.
2. Nodrošināt Latvijā retu un Eiropas Savienības aizsargājamo sugu populāciju īpatsvara saglabāšanos pašreizējā līmenī.
3. Nodrošināt efektīvu monitoringa sistēmas izstrādāšanu un ieviešanu;
4. Veicināt ilgtspējīga tūrisma attīstību nacionālā parka teritorijā un nodrošināt infrastruktūru atbilstoši parka apsaimniekošanas mērķiem.
5. Saglabāt teritorijas kultūrvēsturiskās vērtības.
6. Veicināt sabiedrības izglītošanu par nacionālā parka dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām.

7. Sagatavot/uzlabot likumdošanas aktus, kas sekmētu dabas vērtību saglabāšanu nacionālajā parkā.
8. Nodrošināt pastāvīgu nacionālā parka teritorijas administrēšanu un uzraudzību.

Saskaņā ar apstiprināto Slīteres nacionālā parka dabas aizsardzības plānu apsaimniekošanas mērķu sasniegšanai parkā ieteicams izveidot piecas funkcionālās zonas:

1. dabas rezervāta zonu (2555,3 ha), lai saglabātu cilvēka darbības neskartas un maz pārveidotas teritorijas, kurās tiek nodrošināta netraucēta dabisko procesu attīstība un aizsargātas retas vai tipiskas ekosistēmas un to sastāvdaļas;
2. regulējamā režīma zonu (4538,2 ha), lai saglabātu cilvēka darbības neskartas Bažu purva teritorijas, kuras cietušas ugunsgrēkā, un Zilo kalnu Slīteres kaujas pakājē esošo zāļu purvu biotopus, kurās tiek nodrošināta netraucēta dabisko procesu attīstība un aizsargātas retas vai tipiskas sugas un biotopi;
3. dabas lieguma zonu (4032,4 ha), lai aizsargātu cilvēka darbības maz pārveidotas ekosistēmas, retas un izzūdošas savvaļas sugu un biotopu atradnes, nodrošinātu netraucētu savvaļas dzīvnieku riestu.
4. ainavu aizsardzības zonu (14666,6 ha), lai saglabātu piejūras mežu ainavu un bioloģisko daudzveidību, aizsargātu Ziemeļkurzemei raksturīgo kultūrvidi, kā arī nodrošinātu atpūtai un tūrismam piemērotas vides saglabāšanu un dabu saudzējošu saimniekošanas metožu pielietošanu;
5. neitrālā zonu (706,3 ha), lai veicinātu blīvi apdzīvoto teritoriju ilgtspējīgu attīstību.

Slīteres nacionālā parka likums nosaka teritorijas zonējumu atbilstoši teritorijas aizsardzības un izmantošanas mērķiem. Likumā noteiktas šādas funkcionālās zonas (12.pielikums):

1. dabas rezervāta zona (5187 ha), kas ietver Slīteres, Bažu purva un Zviedru meža masīva rezervātus;
2. dabas lieguma zona (4413 ha);
3. ainavu aizsardzības zona (6519 ha);
4. neitrālā zona (241 ha) – Kolkas ciems;
5. jūras teritorijai nav noteikts zonējums (10130 ha).

3.2. DABAS PIEMINEKĻI

Kolkas pagastā atrodas 4 aizsargājамie koki. Visi tie atrodas Slīteres nacionālā parka teritorijā.

Nr.	Suga	Aizsardzības kategorija	Atrašanās vieta	Apkārto- mērs	Augs- tums
1	2	3	4	5	6
1	Melnalksnis (<i>Alnus glutinosa</i> <i>L. Gaertn.</i>)	Dižkoks	Saunaga ciemā pie jūras ceļa, 50 m Z no bij. Kalnbunkām, krūmiem aizaugušās ganībās.	4,2	15,5
2	Melnalksnis	Dižkoks	Starp Pitragu un Saunagu, 60 m Z no bij. Jaunvalkiem, krūmos.	3,78	18
3	Parastā liepa (<i>Tilia cordata</i> <i>Mill.</i>)	Dižkoks	Saunaga ciemā, Nigliņu pagalmā 30 m no dzīvojamās ēkas.	5,2	19,5
4	Parastā priede (<i>Pinus sylvestris</i> <i>L.</i>)	Dižkoks	Pitragā 500 m ZA no Pitraga kapsētas, 350 m DR no Krogiem, kāpu mežā.	3,17	23,5

Krasta kāpu aizsargjoslai ir veikta biotopu kartēšana (LU Bioloģijas fakultāte, 2002.-2006.g., ES LIFE projekts). Iekšzemes teritorijām šis darbs būtu turpināms. Kolkas pagasta teritorijā īpaši aizsargājamus biotopus ir apzinājusi Slīteres nacionālā parka administrācija, kuras sniegtā informācija ir iekļauta teritorijas plānotās izmantošanas kartē.

3.3. ŪDENSKRĀTUVES UN UPES

Kolkas pagastā nav ne lielu upju, ne lielu ezeru. Upes var izdalīt pēc to ieteces:

- Baltijas jūrā: Ķikans, Sīkragvalks, Seskvalks, Mazirbe (Celmupe), Pitragupe, Bebruvalks, Zariņvalks, Vecročupe (Kukšupe, Vaides grāvis),
- Rīgas jūras līcī: Rokstvalks (Sārnastvalks), Otrvalks, Trešvalks, Ceturtvalks, Vecistabvalks, Megiznīte, Zēņvalks (Krustceļgrāvis), Oņčupe, Sedumvalks, Ušvalks.

Dabīgās ūdenskrātuves – ezeri Kolkas pagastā ir Lielais Pēterezers (2,9 ha), Mazais Pēterezers (0,8 ha) un Pižezers (Vecezers) (1 ha), kas ir tipiski piejūras ezeri un izvietojas paralēli krasta līnijai izvietotās vigu ieplakās.

Lielākās mākslīgās ūdenskrātuves ir Vaides dīķis un Zēņu dīķis.

Piekrastes ciemos dažādos laika periodos un apjomā ierīkoti grāvju tīkli, no kuriem daudzi uz apraksta sagatavošanas brīdi ir aizbiruši, aizauguši un nepilda savas funkcijas. Vairākās vietās, plānoto ciemu teritorijās, nefunkcionē notece uz jūru, jo daudzu gadu laikā tās aizpūstas ar smiltīm un to vietās izveidojušās

priekškāpas. Dabā esošo grāvju uzturēšana jāveic regulāri, novācot apaugumu un ūdensteces aizsērējumu.

3.4. ĢEOLOĢISKĀ SITUĀCIJA

3.4.1. ĪSS ĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS

Tāpat kā visā Latvijā, arī Kolkas pagastā ģeoloģisko griezumu veido divi pamatelementi – kristāliskais pamatklintājs un nogulumiežu sega.

Kristāliskā pamatklintāja virsma ieguļ 890 - 910 m dziļumā, tajā sastopami proterozoja vecuma ieži – rapakivi granīti, granīti, sienīti, kuri veidojušies pirms vairāk kā 2,6 miljardiem gadu.

Pirmskvartāra nogulumi

Nogulumiežos sākot no senākajiem, visdziļāk iegulošajiem iežiem, ir konstatēti kembrija, ordovika, silūra, devona un kvartāra periodu nogulumi.

Kembrija nogulumu biezums pagasta teritorijā sasniedz ap 140 – 150 m un to virsma ieguļ pie absolūtā augstuma atzīmēm mīnus 700 – mīnus 710 m. Griezuma apakšējā daļā sastopami galvenokārt zaļganpelēki, tumšpelēki māli, ar baltu vai pelēku smilšakmeņu un aleirolītu starpkārtām, bet augšdaļā – pārsvarā smilšakmeņi ar māla starpkārtām.

Ordovika perioda nogulumu biezums ir 80 – 100 m, to virsma aptuveni ieguļ pie absolūtā augstuma atzīmes - mīnus 630 m. Iežus veido pelēki, sarkanbrūni un raibi kaļķakmeņi, zaļganpelēki, pelēki merģeļi ar melnu argilītu starpslānīšiem, vietām sastopami arī zaļganpelēki māli.

Silūra nogulumu biezums sasniedz 450 – 500 m, to virsma ieguļ pie mīnus 130 - mīnus 120 m absolūtā augstuma atzīmēm. Sastopami raibi merģeļi, mālaini kaļķakmeņi vietām ar melnu argilītu starpslānīšiem. Griezuma augšdaļā sastopami detrita un biomorfie kaļķakmeņi, kā arī dolomitizēti kaļķakmeņi.

Devona nogulumu griezuma apakšējo daļu apskatāmajā teritorijā veido Tilžas un Stonišķu svītas ieži – dolomītmerģeļi, māli, smilšakmeņi un aleirolīti. Šo nogulumu biezums var sasniegt līdz 40 m. Virs tiem uzguļ Pērnavas svītas gaišpelēki un dzeltenīgi smilšakmeņi ar pelēku un sarkanbrūnu aleirolītu starpslāņiem, vietām sastop arī aleirītiskus mālus. Pērnavas svītas biezums sasniedz 30 m. To pārsedz Narvas svītas ieži – pelēki un zaļganpelēki domerīti (dolomītmerģeļi), māli, pelēki mālaini dolomīti, dolomīti, ģipši. Narvas svīta lielākajā daļā pagasta teritorijas ieguļ tieši zem kvartāra nogulumiem. Tās nogulumu biezums pārsvarā svārstās no 20 līdz 40 m. Devona nogulumu virsma pagasta austrumu daļā ieguļ 50 –60 m dziļumā, bet rietumu daļā – tikai 3-5 līdz 15 m dziļi.

3.4.2. KVARTĀRA NOGULUMI

Vislielākā nozīme cilvēku saimnieciskajā darbībā ir jaunākajiem – kvartāra perioda nogulumiem. Kvartāra nogulumu biezums svārstās no 60 – 70 m teritorijas ziemeļaustrumu daļā (apraktajā ielejā pie Kolkas, sasniedzot pat 150 m) līdz 3 – 5 metriem – pie Mazirbes.

Kvartāra periodā Latvijas teritoriju vairākkārt klāja kontinentālie segledāji. Nogulumu un reljefu veidojošo procesu raksturu un līdz ar to kvartāra segas ģeoloģiskās uzbūves daudzveidību lielā mērā noteica ledāju (īpaši pēdējā) glaciodynamiskā darbība, atkāpšanās procesu raksturs un intensitāte. Apskatāmā teritorija atradās ledāja vairoga nogāzes daļā, kurā raksturīga intensīva ledāja kustība un eksarācijas procesu pārsvars. Ledāja eksarācijas darbības rezultātā izveidojās nosacīti plāna kvartāra nogulumu sega un relatīvi līdzens reljefs.

Kurzemes leduslaikmeta nogulumi sastopami tikai apraktajā ielejā – zemkvartāra virsmas ielejveida pazeminājumā pie Kolkas. Plašāka izplatība ir pēdējā – Latvijas leduslaikmeta nogulumiem. Pārsvarā tos veido brūna vai sarkanbrūna morēnas mālsmilts. Morēnas nogulumu biezums svārstās no dažiem decimetriem līdz 10 m. Tomēr apskatāmajā teritorijā šiem nogulumiem ir tikai pakārtota nozīme, jo tie pārsvarā pārsegti ar jaunākiem nogulumiem, kas veidojušies pēc ledāja atkāpšanās - holocēnā.

Leduslaikmeta beigu posmā apmēram pirms 11,8 tūkst. gadu, saplūstot kopā atsevišķiem ledāja kušanas ūdeņu baseiniem, izveidojās Baltijas ledus ezers. Tā seklūdens zonā izgulsnējusies dažādgraudaina smilts, vietām ar grants vai oļu piemaisījumu. Šie nogulumi zemes virskārtā sastopami nelielā teritorijā dienvidos no Dižā rāksta. Nogulumu biezums mainās no dažiem līdz 8 metriem.

Galvenokārt pagasta teritorijas reljefu veido vienas Baltijas jūras stadijas - Litorīnas jūras nogulumi. Tie sastāv no smalkgraudainas un vidēji graudainas smilts, kuru vietām nomaina aleirīti un zaļganpelēkas dūņas. Maksimālie biežumi konstatēti Kolkas ragā, kur intensīvas akumulācijas apstākļos izveidojusies līdz 45 m bieza smilts slāņkopa ar organisko atlieku starpkārtām. Tomēr lielākajā teritorijas daļā šo nogulumu biezums ir mazāks par 10 m.

Gar jūras krastu plaši izplatīti eolie nogulumi, kas veidojušies vējam pārpūšot Litorīnas jūras nogulumus un izveidojot vaļņveida kāpu grēdas - kangarus. Eolo nogulumu biezums ir līdz 2 m, tos veido smalka, labi šķirota smilts.

Mazo upīšu (Mazirbes, Celmupes, Pitragupes, Ellsupes u.c.) nelielajās ielejās sastop aluviālos nogulumus, kurus galvenokārt veido smalka vai dažāda rupjuma smilts, aleirīts, ar salīdzinoši nelielu grants frakcijas (>5 mm) piejaukumu. Alūvija biezums var mainīties no 0,5 līdz 2 - 3 m.

Pagasta teritorijā plaši ir izplatīti purvu nogulumi, kas aizņem reljefa pazeminājumus starp kāpu vaļņiem (vigas) un plašas nevienmērīgas akumulācijas ieplakas. Pārsvarā izplatīti augstie un pārejas tipa purvi, kūdras biezums svārstās no 0,5 – 4 m. Nogulumus galvenokārt veido augstā tipa sfagnu, spilvju – sfagnu, koku- sfagnu un zemā tipa koku – grīšļu, koku un zāļu kūdra. Lielākais ir Bažu purvs, kura lielākā daļa atrodas Kolkas pagasta teritorijā.

Zemkvartāra iežu virsmas, kvartāra nogulumu uzbūves un šo nogulumu veidotā reljefa raksturs, kā arī pašreizējo ģeoloģisko procesu norises īpatnības ļauj izdalīt ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko apstākļu ziņā samērā viendabīgas teritorijas – glaciomorfoģenētiskos kompleksus. Katrai no šīm teritoriālajām vienībām raksturīgs savs reljefa formu kopums un specifiskas ģeoloģiskās uzbūves īpatnības, kas lielā mērā nosaka pārējo dabas apstākļu iezīmes.

Kolkas pagasta teritorija ietilpst Irves līdzenumā, kas aizņem Kurzemes ziemeļdaļu starp jūras krastu un Zilajiem kalniem.

Irves līdzenuma ziemeļdaļu aizņem Litorīnas jūras veidojumi. Šai teritorijai raksturīgs vairākus kilometrus garu, līdz 50 m platu un 2 – 3 m augstu, paralēli bijušajam jūras krastam orientētu krasta vaļņu vai seno priekškāpu un vaļņveida kāpu mija ar šaurām, bieži pārpurvotām ieplakām. No Baltijas ledus ezera līdzenuma tos norobežo 2 – 5 m augsta abrāzijas kāple, kura izveidojusies Litorīnas jūras maksimālās transgresijas laikā. Tās pakāje atrodas ap 15 m virs jūras līmeņa. Kvartāra nogulumu aizpilda plašu zemkvartāra virsmas pazeminājumu, kas turpinās arī jūras akvatorijā. Tā zemākās vietas atrodas ap 50 – 60 m, bet ielejveida iegrauzumā pie Kolkas - pat 150 m zem jūras līmeņa.

Kvartāra nogulumu augšējā daļa sastāv no slāņotas, pārsvarā smalkgraudainas un aleirītiskas smilts ar aleirītu starpslāņiem. Smilts bieži satur līdz 10 cm biezas sadalījušos jūras zāļu starpkārtnes. Smilšainie nogulumi izveidojušies galvenokārt Litorīnas jūras pastāvēšanas laikā (pirms 8,0 – 4,0 tūkst.g.), to biežums sasniedz 20 – 30 m, Kolkas apkārtnē pat 45 m.

Gruntsūdeņi Litorīnas jūras līdzenumā satur organiskās vielas un iegul visai sekli, parasti 0,5 – 2,0 m dziļumā. Tā ir vienīgā dzeramā ūdens iegula šai teritorijā, jo dziļāk esošie pazemes ūdeņi ir mineralizēti. Tāpēc nav pieļaujami saimnieciskās darbības veidi, kas varētu pazemināt gruntsūdeņu kvalitāti.

Lielākā daļa no pagasta teritorijas (izņemot nelielu teritoriju ZR no Melnsila) ietilpst Slīteres nacionālajā parkā. Pagasta teritorijā nav ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie objekti, kas iekļauti valsts aizsargājamo dabas pieminekļu skaitā.

3.4.3. DERĪGIE IZRAKŅI

Kolkas pagasta teritorija ir nabadzīga ar derīgajiem izrakņiem. Valsts ģeoloģijas dienesta datu bāzē “Būvmateriālu izejvielu atradnes” nav ziņu par pagasta teritorijā izpētītām atradnēm. Tā teritorijā atrodas tikai 3 kūdras atradnes vai to daļas. Prognozēto krājumu laukumu pagastā nav.

Pagasta ģeoloģiskā uzbūve nav perspektīva ievērojamo būvmateriālu izejvielu atradņu atklāšanai. Litorīnas jūras nogulumu izplatības areālā būtu iespējams izpētīt smilts atradnes. Tomēr jāatzīmē, ka derīgais izraktenis tajās galvenokārt būtu smalka smilts, pie tam nereti ar organikas piejaukumu, kura pēc esošajiem kvalitātes standartiem neatbilstu prasībām, kas izvirzītas būvsmiltij. Gandrīz visa pagasta teritorija atrodas Slīteres nacionālajā parkā un derīgo izrakteņu ieguve būtu iespējama tikai neitrālajā zonā. Tāpat jāņem vērā, ka 300 m zonā no Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta līnijas derīgo izrakteņu ieguve vispār pieļaujama, atbilstoši Aizsargjoslu likumam un tam pakārtotajiem MK noteikumiem. Tāpat, organizējot perspektīvā kādu derīgā izrakteņa ieguvi, nepieciešams izanalizēt tās ietekmi uz gruntsūdeņu kvalitāti, kam šajā teritorijā ir būtiska nozīme.

Pagasta vajadzībām nepieciešamo smilts - grants un smilts materiālu var ievest no atradnēm, kas atrodas salīdzinoši netālu Dundagas pagastā.

Kūdra

Pagasta teritorijā atrodas trīs kūdras atradnes, no tām kūdras atradnes Nr. 10404 – Bažu purvs un Nr. 10407 tikai daļēji (13.pielikums). Par kūdras atradnēm uzskata

purvus, kuru kūdras krājumus ir iespējams saimnieciski izmantot: purvu platība nulles robežās ir lielāka par 2 ha, bet rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0.9 m) robežās lielāka vai vienāda par 1 ha un kūdras vidējais dziļums tajā ir lielāks par 1m. Kolkas pagasta teritorijā esošās atradnes izmantot nevar, jo tās visas atrodas Slīteres nacionālā parka teritorijā, vēl vairāk – Bažu purvs atrodas tā rezervāta zonā. Ziņas par pagasta teritorijā esošajām kūdras atradnēm apkopotas tabulā.

Kūdras atradņu platība mainās no 22 līdz 2982 ha, bet 40 % mitras kūdras krājumi no 28 līdz 5508 tūkst. t. Nozīmīgākā ir Bažu kūdras atradne, kas atrodas pagasta R daļā. Tā veidojusies Litorīnas jūras nevienmērīgas akumulācijas ieplakā, bet rietumu daļu veido savdabīgs kangaru – vīgu komplekss ar vēdekļa formu. Kūdras atradne ir augstā tipa un maksimālais konstatētais kūdras dziļums tajā ir 3,5 m. Kūdras iegulu pārsvarā veido augstā tipa *fuskuma*, *magelanikuma*, *sfagnu – spilvju un priežu – sfagnu kūdra* ar sadalīšanās pakāpi no 8 līdz 40 %.

Kūdras atradne Nr. 10407 atrodas Pēterezera vigā, bet atradne Nr. 10406 aizņem starpkāpu ieplaku uz ziemeļiem no Pēterezera vigas (skat. karti).

Veicot purvu izpēti sapropelis nav atsegts arī to pamatnēs zem kūdras. Līdz ar to jāsecina, ka kūdras atradnes veidojušās pārmitros apstākļos pārpurvojoties minerālgruntij. Sapropelis nav konstatēts arī Pēterezērā.

3.4.4. KOLKAS PAGASTA PAZEMES ŪDEŅU RESURSI

Kolkas pagasts ir viena no tām retajām vietām Latvijā, kas pietiekamā mērā nav nodrošināta ar kvalitatīvu dzeramo ūdeni, jo tā teritorijā aktīvās ūdensapmaiņas horizontu veido tikai kvartāra ūdens horizonts un vidusdevona Narvas svītas augšējās daļas ieži².

Vienīgais ūdens horizonts, kas satur ievērojamu saldūdeņu daudzumu, ir kvartāra (*Litorīnas jūras smilšu*) gruntsūdeņu horizonts.

Gruntsūdeņu, kuru plūsma visumā virzīta uz jūru, līmenis atrodas 1 – 4 m dziļumā no zemes virsmas.

Gruntsūdeņus izmanto gan paša Kolkas ciemata centralizētajai, gan visa pagasta decentralizētajai ūdensapgādei. Eksploatācijas urbumu īpatnējie debiti svārstās no 0.4 līdz 1.3 l/s. Kvartāra horizonta caurplūdes koeficients ir apmēram 120 m²/dnn, smilšu filtrācijas koeficients – 4 – 5 m/dnn.

Gruntsūdeņi ir hidrogēnkarbonātu kalcija tipa (*mineralizācija ap 0.3 g/l, cietība ap 4 mmol/l*)³, tiem raksturīga ļoti liela organisko skābju (*Corg – 36 mg/l*) un dzelzs koncentrācija (*2.9 mg/l*), kā arī amonija (*0.64 mg/l*) klātbūtne. Šos piemaisījumus dod dūņainās starpkārtas, kas atrodamas Litorīnas jūras nogulumos. Bez tam ievērojama lomā šajā lietā ir arī purvu nogulumiem, kas plaši izplatīti Kolkas pagasta teritorijā.

Organiskās skābes ļoti apgrūtina atdzelzošanas procesu.

Divi urbumi (Nr. 4626 un Nr. 17072) ierīkoti uz vidusdevona Narvas svītas ūdens horizontu. To dziļums mainās no 20 līdz 30 m. To sūknēšanas debiti ir nelieli – 0,5 l/s.

² Beidzami gan izplatīti tikai pagasta dienvidu daļā.

³ 1999. g. dati Kolkas ciemata ūdensgūtnē.

VGD ir informācija par 26 ūdensapgādes urbumiem. Urbumu izvietojums parādīts kartē (skat. karti), bet to raksturojums dots tabulā.

Visi urbumi tika apsekoti un noskaidrots to stāvoklis. Apsekošanas laikā konstatēts, ka no pagasta teritorijā esošajiem ūdensapgādes urbumiem izmanto 16, deviņi ir likvidēti, bet viens iekonservēts. Urbumu stāvoklis ir ļoti atšķirīgs (14. pielikums.). Par iekonservēto urbumu, tā īpašniekam un pašvaldībai, pēc konsultācijām ar iespējamo ūdensapgādes urbuma izmantotāju, ir jārisina jautājums par tā tālāku saglabāšanu vai likvidāciju.

Veicot teritorijas attīstības plānošanu liela uzmanība jāpievērš ūdensapgādes risinājumam attiecīgajā administratīvajā teritorijā. Neizmantoti un neapsaimniekoti ūdens apgādes urbumi ir viens no potenciāli visbīstamākajiem pazemes ūdens piesārņošanas avotiem. Kolkas pagasta teritorijā gan lielāko daļu urbumu izmanto, bet nevajadzīgie ir jau likvidēti. Izlemjot turpmāko katra konkrēta ūdens apgādes urbuma apsaimniekošanas kārtību, vērā ņemama:

- urbuma turpmākās izmantošanas perspektīva;
- urbuma tehniskais stāvoklis;
- urbuma atveres un stingra režīma aizsargjoslas sanitārais stāvoklis.

Ņemot vērā to, ka Civillikumā un likumā "Par zemes dzīlēm" noteikts – pazemes ūdens pieder zemes gabala īpašniekam, galīgo lēmumu par ūdens ieguves turpmāko perspektīvu un tātad arī urbumu likvidāciju, jāpieņem zemes īpašniekam, kura īpašumā ūdens apgādes urbums atrodas.

Ņemot vērā iepriekš piedāvātos kritērijus, apsekotos ūdens apgādes urbumus var sadalīt divās grupās:

1. ūdens apgādes urbumi, kurus iespējams izmantot nākotnē;
2. ūdens apgādes urbumi, kuru izmantošana (dažādu iemeslu dēļ) nav iespējama.

Urbumiem, kurus iespējams izmantot, nepieciešams:

- sakārtot stingra režīma aizsargjoslu;
- nodrošināt urbuma atveres hermetizāciju;
- novērst urbuma un stingra režīma aizsargjoslas teritorijas applūšanas vai piegružošanas iespēju;
- nodrošināt urbuma aizsardzību no tā fiziskas bojāšanas.

Pirms urbumu izmantošanas atsākšanas vēlams veikt tā tehniskā stāvokļa pārbaudi un ūdens atsūkņēšanu, kā arī ūdens paraugu noņemšanu tā kvalitātes pārbaudei.

Urbumus, kuru turpmākā izmantošana dažādu iemeslu dēļ nav iespējama, nepieciešams likvidēt, nodrošinot pazemes ūdens resursu aizsardzību. Urbumu likvidāciju var veikt uzņēmēj sabiedrība, kurai ir Valsts ģeoloģijas dienesta izsniegta licence šāda veida darbu veikšanai.

Lai likumdošanas aktos noteiktā kārtībā veiktu pazemes ūdens ieguvi:

- katram ūdens apgādes urbumam jābūt "Urbuma pasei";
- ja ieguves apjoms pārsniedz 10 m³/dnn., nepieciešams saņemt ūdens lietošanas atļauju Reģionālajā vides pārvaldē;
- ja pazemes ūdeņus izmanto centralizētās ūdensapgādes nodrošināšanai vai fasēšanai un tirgošanai cilvēku patēriņam, nepieciešams veikt hidroģeoloģiskās izpētes darbus, lai aprēķinātu pazemes ūdens krājumus, noteiktu bakterioloģisko un ķīmisko aizsargjoslu un akceptētu tos Pazemes

ūdens krājumu apstiprināšanas komisijā, kā arī saņemt Valsts ģeoloģijas dienestā pazemes ūdens atradnes pasi un zemes dzīļu izmantošanas licenci.

3.4.5. MINERĀLŪDEŅI

Minerālūdeņi ir rekreācijā, balneoloģijā un rūpniecībā izmantojamie pazemes ūdeņi. Pagasta teritorijā nekad nav veikta minerālūdeņu izpēte, tomēr daži pazemes ūdeņu tipi, kas sastopami dažādos ūdens horizontos, ir pieskaitāmi minerālūdeņiem.

Pērnavas – Ķemeru ūdens horizonta kompleksā, kas ieguļ 90 - 150 m dziļumā, izplatīti hlorīdu nātrija sāļūdeņi ar mineralizāciju 2.5 g/l, kurus var lietot dažādām ārstnieciskām procedūrām.

3.4.6. ĢEOLOĢISKO PROCESU RAKSTUROJUMS

Pagasta teritorijā no mūsdienu ģeoloģiskajiem procesiem sastopami jūras abrāzijas procesi, vēja ģeoloģiskā darbība – eolie procesi, upju erozija un pārpurvošanās.

Jūras ģeoloģiskā darbība – saistīta ar krasta abrāzijas procesiem. Krasta joslā no pagasta R robežas līdz Vaides ciemam izveidojies dinamiskā līdzsvara krasts un šeit vērojama priekškāpas atjaunošanās. Ziemeļaustrumos no Vaides aptuveni 3 km attālumā izsekojama no dažiem līdz 10 m augsta krauja, kura iegrauzta ar mežu apaugušās kāpās. Tālāk aptuveni 2,5 km garumā krasta izskalošanas procesi praktiski nav vērojami, bet 1,2 km garumā līdz Kolkas raga galotnei krasts tiek periodiski nograuzts (15.pielikums). Kolkas rags tiek noskalots gan no Irbes šauruma, gan Rīgas jūras līča puses.

Spriežot pēc kartogrāfiskiem materiāliem laikposmā no 1890. līdz 1981. gadam Kolkas raga galotnē krasts atkāpies par 350 m. Laika posmā no 1985. līdz 1993. gadam Irbes šauruma pusē krasts noskalots aptuveni par 10 m, bet līča piekrastē par 3,7 m. Zemūdens nogāzes augšdaļā abpus raga galotnei novērojama erozija. No 1992.gada līdz 2007.gadam Kolkasragā krasts ir atkāpies vēl par 50 m, Kolkas pagasta Rīgas jūras līča daļā no 6 līdz 10 m. Var prognozēt, ka Kolkas raga noskalošanās process turpināsies.

Pagasta teritorijā Rīgas jūras līča piekrastē vērojama abrāzijas kāple. Sevišķi aktīva krasta noskalošana notiek pie pašas Kolkas un posmā no Ušiem līdz pagasta robežai.

Eolie procesi – izpaužas Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes joslā. Vējš pārpūš smalkās pludmales smiltis un veido priekškāpu.

Baltijas jūras piekrastē no Vaides līdz Mazirbei, laika posmā no 1992.gada līdz 2007.gadam, ir novērota krasta akumulācija līdz 5m³/m.

Upju erozija – saistīta ar gultnes procesiem Mazirbē, Celmupē, Pitragupē, Ellsupē un citās mazākās upītēs. Mazajām upītēm raksturīgi sānu erozijas procesi. Sānu erozija pastiprinās palu laikā un lietavu periodā paaugstinoties ūdens līmenim upītēs un palielinoties straumes ātrumam. Ūdens plūsmu rezultātā var tikt izskaloti krasti upīšu līkumos. Gultnes erozijas rezultātā izlīdzinās mazo upju garenprofili. Kopumā ar upju ģeoloģisko darbību saistītie procesi ir nenozīmīgi.

Pārpurvošanās – viens no mūsdienu ģeoloģiskajiem procesiem, kas norit salīdzinoši intensīvi, jo tam ir labvēlīgi apstākļi. Pie labvēlīgiem apstākļiem jāpieskaita nelabvēlīgi noteces apstākļi, augsts gruntsūdeņu līmenis un kāpu grēdu sašņotais reljefs. Pārpurvošanās procesu rezultātā turpinās Bažu un citu mazo purvu augšana horizontālā un vertikālā virzienā. Pārpurvojamās teritorijās, kur ierīkoti nosusināšanas grāvji, purvu attīstības procesi ir stipri ierobežoti – tas varētu ietekmēt Bažu purva augšanu tā dienvidu daļā. Ja grāvji tiek aizsprostoti, pārpurvošanās procesi atjaunojas.

4. KULTŪRVĒSTURISKAIS MANTOJUMS

Kolkas pagastu veido 8 apdzīvotas vietas: Kolka, Vaide, Saunags, Pitrags, Košrags, Mazirbe, Sīkrags un Uši. Gadu simteņos šie ciemi piederēja Dundagas muižai, kopš 20.gs. 20.gadiem – tie ietilpa Ventspils apriņķa Dundagas pagastā, no 1950.gada – Talsu rajonā. Kolkas pagasts izveidojies sadalot Dundagas pagastu.

Pirmās ziņas par Kolku (Dommesnes) jau bijušas ap 1050.gadu, kad kāds katoļu misionārs, pēc dāņu ķēniņa Svena Estridona iebrukuma Kursā, uzcēlis ragā katoļu baznīcu.

Par Kurzemes lībiešiem pirmās rakstu ziņas parādās tikai 14.gs. vidū. Viduslaikos – nezhēlība pret vētrās cietušajiem jūrniekiem. Kurzemē ir ļoti nikna tauta, jūrmalas mežos dzīvojuši laupītāji. Piekrastē būvētas laivas, ar kurām vīri devušies jūrā. Jau Indriķa hronikā minēta tipisku laivveidu sirotāju kuģu būvniecība – Košragā un Pitragā. 17.gs svarīgāko Kurzemes ostu starpā minēta arī Maidela (Dundagas barona) osta Sīkragā. 17.gs. Sīkragā un Kolkā atradušās muižas, Kolkā bijušas 2 bākas – viena no otras 50 m attālumā (16.gs.vidū vienīgās bākas Kurzemē). 3 luterāņu baznīcas (Sīkrags, Kolka, Mazirbe).

1859. – 1860.gads – Dundagas lībiešu dumpis. Dumpinieku vietā jūrmalā noņemta latviešu zemniekus no iekšzemes. 20.gs sākumā Kurzemes lībieši grib dibināt savu pagastu. 1939.gada 6.augusts – Lībiešu tautas nama svinīga atklāšana Mazirbē.

Iedzīvotāju iztikas avots jau izsenis bijusi jūra. No 19.gs. līdz 20.gs. vidum piekrastes ciemos bija izveidoti nelieli zivju pārstrādes uzņēmumi, kuros kūpināja plekstes, reņģes, gatavoja ķilavas. Buriniekus ap 1900.gadu būvējuši Mazirbē un Pitragā.

Trīsdesmitajos gados lielākais no zvejniekciemiem bija Mazirbe, kur pēc kādas 1589.gada hronikas, jau sen atradusies bāka. Ciemā 249 patstāvīgie iedzīvotāji (79,5 % latvji) un 50 mājas. Agrākās Mazirbes jūrskolas vietā darbojas 6 gadīgā pamatskola. Vietējam zvejnieku kooperatīvam – zivju sālītava un žāvētava. Tuvākā dzelzceļa stacija – Mazirbe, satiksme ar Talsiem un Ventspili. Auto ceļš uz Dundagu. Vietējais tūristu aģents. Mazirbē atrodas mēra laika akmens ar tekstu (1711.gads). Mazirbē darbojies Matīss Stobe (redīģējis pirmo latviešu periodikas izdevumu “Latviska gada grāmata” un pirmās pavāra, ārstniecības un dārzkopības grāmatas).

Pēc Otrā pasaules kara Kolkas pagasts kļuva par aizliegto zonu, kur izvietojās PSRS armija un flote. To dislokācijas vietas pagastā: Kolkā un Mazirbē – robežsargu posteņi un pretgaisa aizsardzības radiolokatori, aiz Kolkas – Baltijas flotes tehniskais novērošanas punkts.

Pēckara periodā Kolkā strauji attīstījās zivju pārstrāde. 1945.gadā atvēra Kolkas zivju konservu fabriku. Dibinājās z/a “Brīvais zvejnieks”. Kolkas pagastā 60 – 70 - tajos gados uzcēla jauno skolu, klubu, jūras hidrometeoroloģisko staciju, vairākas daudzdzīvokļu mājas.

4.1. KULTŪRAS PIEMINEKĻI

Kolkas pagastā esošo valsts aizsardzības kultūras pieminekļu saraksts:

Valsts aizz. Nr.	Vērtības grupa	Veids	Nosaukums	Adrese	Datējums
7447	Valsts nozīmes	Pilsēt-būvniecība	Košraga zvejnieku ciems	* robežu apraksts tabulas beigās.	18.-20.gs.
7448	Valsts nozīmes	Pilsēt-būvniecība	Sīkraga zvejnieku ciems	** robežu apraksts tabulas beigās	19.gs.b.-20. gs.s.
2218	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Košraga senkapi (Mēra kapi)	Košragā pie Anduļiem. Kad. Nr. 88620030062, 88620030076	
2219	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Mazirbes viduslaiku kapsēta	Mazirbē pie Grabiem Kad. Nr. 88620020043, 88620020229	
2220	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Pitraga viduslaiku kapsēta	Pitragā pie Niteļiem Kad. Nr. 88620040034	
2221	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Saunaga viduslaiku kapsēta (Veckapu kalns)	Saunagā pie Nigliņiem Kad. Nr. 88620050009, 88620050016	
2222	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Žonaku senkapi	Vaidē pie Žonakiem Kad. Nr.88620060007	
8577	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Līvu tautas nams	Mazirbē Kad.Nr. 88620020149	1939.

* Košraga zvejnieku ciema robežu apraksts: pa Tilmažu, Anduļu un to starpā esošo māju robežām, ietverot šīs mājas. Ceļu krustojums Valdamo gruntsgabala D stūrī. ZR virziens no ceļu krustojuma pa Valdamo gruntsgabala (0003) DR robežu līdz Žoku gruntsgabala (0010) robežai, turpinot pa Žoku gruntsgabala(0010) R robežu līdz Tilmaču gruntsgabala (0050) robežai. ZR, tad ZA virziens pa Tilmaču gruntsgabala (0050) DR un ZR robežu, to turpinot ZA virzienā pa Tilmaču gruntsgabala (0047) ZR robežu līdz ceļam. DA virziens pa Tilmaču gruntsgabala (0047) A robežu gar ceļu (to ieskaitot) līdz Anduļu gruntsgabala (0004) robežai. ZR virziens pa Anduļu gruntsgabala (0004) ZR robežu līdz Pakalnu gruntsgabala (0061) ZA robežas asij 150m. DA virziens līnija, kam ass sakrīt ar Pakalnu gruntsgabala (0061) ZA robežu, turpinot pa to līdz Silkalnu gruntsgabala (0025) robežai. DA, tad DR virziens pa Silkalnu gruntsgabala (0025) Z un A robežām līdz Norpiedagu gruntsgabala (0025) robežai. A, D, tad DR un Z virziens pa Norpiedagu gruntsgabala (0021) Z, A un DR robežu līdz Silkalnu gruntsgabala (0025) robežai, turpinot pa Silkalnu gruntsgabala (0025) DR robežu līdz ceļam. DR virziens pa ceļu (to ieskaitot) līdz Valdamo gruntsgabala (0003) D stūrim.

Piezīme: Iekavās uzrādīti gruntsgabalu kadastra numuru pēdējās 4 zīmes.

** Sīkraga zvejnieku ciema robežu apraksts: pa Ķeļķu, Jaunklāvu, Kilasidamu, Vīnamegu, Baznīckalna un Vecvalku māju robežām, ietverot šīs mājas un to starpā esošās teritorijas. Ceļu krustojums Ķeļķu gruntsgabala (0004) DA stūrī. DR, tad ZR virziens pa Ķeļķu gruntsgabala (0004) D un R robežu līdz Ķirškalnu (bij. Vecvalku) gruntsgabala (0026) robežai, turpinot pa Ķirškalnu gruntsgabala (0026) R robežu līdz Baznīckalna gruntsgabala (0034) robežai. ZR, tad ZA virziens pa Baznīckalna gruntsgabala (0034) R un ZR robežu līdz ceļam. ZA un DA virzieni no ceļa (to ieskaitot) pa Līvkalnu gruntsgabala (0006) Z un ZA robežu, turpinot pa Vītolkalna gruntsgabala (0082) ZA robežu gar kapiem līdz Biržu (Kilasidamu) gruntsgabala (0055) robežai. A virziens pa Biržu gruntsgabala (0073) Z robežu līdz Jaunklāvu gruntsgabala (0059) robežai. Z, ZA, DA, tad DR virziens pa Jaunklāvu gruntsgabala (0059) R, ZR, DA un DR robežām līdz Tiļļu gruntsgabala (0073) robežai. DA, tad DR virziens pa Tiļļu gruntsgabala (0073) A un DA robežu līdz ceļam. DA virziens pa ceļu (to ieskaitot) līdz Ķeļķu gruntsgabala (0004) DA stūrim.

Piezīme: Iekavās uzrādīti gruntsgabalu kadastra numuru pēdējās 4 zīmes.

Kultūras pieminekļu izvietojumu var skatīt 16.pielikumā.

Pašvaldības nozīmes kultūras objekti:

Veids	Nosaukums	Atrašanās vieta	Datējums
Arhitektūra	Kolkas ev. lut. baznīca	Kolkas ev. lut. baznīca	19.gs.
Arhitektūra	Kolkas muižas kungu māja	Kolkas muiža	19.gs.b.
Arhitektūra	Kolkas pareizticīgo baznīca	Kolkas pareizticīgo baznīca	19.gs.b.
Arhitektūra, vēsture	Kolkas raga jūras bāka	Kolkas rags	1884.g.
Arhitektūra	Mazirbes aptieka	Mazirbes aptieka	20.gs.
Arhitektūra	Mazirbes jūrskola	Mazirbe	19.gs.b.
Arhitektūra	Mazirbes skola, saimniecības ēka	Mazirbe	1940.g.
Arhitektūra	Pitraga baptistu lūgsnu nams	Pitrags	1902.g.- 1923.g.
Arhitektūra	Zvejnieku sēta "Ozolnieki"	Vaidē	20.gs.b.
Arhitektūra	Zemnieku sēta "Purvziedi"	Vaidē	20.gs. 20./30.gadi
Māksla	Kapa piemineklis – krusts	Kolkas kapos	19.gs.v.
Māksla	Kapa piemineklis - krusts	Kolkas kapos	20.gs.s.

Katrs no 8 Kolkas pagasta ciemiem: Kolka, Vaide, Saunags, Pitrags, Košrags, Mazirbe, Sīkrags un Uši, ir ar savu vēsturi un vēsturisko vērtību, kas mums jāsaglabā nākamajām paaudzēm.

4.2 SĪKRAGS

Sīkrags ir ciems pie Baltijas jūras starp Jaunciemu un Mazirbi. Pirmo reizi rakstītos avotos minēts jau 1387. gadā.

16. gadsimta otrajā pusē Sīkrags piederējis Piltenes bīskapijai un tajā bijušas 18 sētas, no kuru nosaukumiem divi sastopami vēl 20. gadsimtā: *Koiju sēta* un *Lorumu sēta*.

17. gadsimtā Sīkrags bijis Dundagas muižnieku Maidelu īpašumā. Sīkragā izveidota viena no nozīmīgākajām sīkostām Ziemeļkurzemes piekrastē. Gadsimta beigās ciemā bijušas lielas preču noliktavas, kurās 1690. gadā glabājušies 12 000 pūru rudzu. Ciemā bijusi arī “viesnīca” jūrniekiem. Sīkragu savā 1721. gadā sarakstītajā dzejā apdzied arī Dundagas mācītājs J. Bankavs, teikdams, ka kuģi, nākdami no Anglijas, Holandes un Lībekas, veduši šurp ogles, labību un dažādas iecienītas preces, kuru uzglabāšanai Sīkragā bijusi jāceļ noliktava.

Ziemeļkurzemes sīkostas beidza pastāvēt 18. gadsimta sākumā (Ziemeļu karš, Kurzemes hercogistes saimnieciskais un politiskais pagrimums). Pēc tam tās izmantoja tikai kā zvejnieku ostas.

Sīkragā dzimis Augusts Breinkopfs (1888. – 1970.) – tālbraucējs kapteinis, piedalījies U.Nobiles ekspedīcijas glābšanā Arktikā.

Sīkraga ciems ir valsts nozīmes pilsētībūvniecības piemineklis (valsts aizsardzības nr. 7448). Pilsētībūvniecības pieminekļa robežas noteiktas pa Ķeļķu, Jaunklāvu, Kilasidamu, Vīnamegu, Baznīckalna un Vecvalku robežām, ietverot šīs mājas un teritoriju starp tām.

Kultūrvēsturiskie objekti:

Jaunklāvu dzīvojamā māja - celta 1926. gadā, ar tās būvi lībiešu ciemos iesakņojās jauns, uzlabots ēku plānojuma variants - dzīvojamo telpu izbūve bēniņos, stiklotas verandas un citi jaunumi. Jaunklāvos dzīvojis baptistu mācītājs un dzejnieks Kārlis Lāceklis (1904 -1970) un dzejniece Veronika Lācekle.

Ķeļķu sētas komplekss - 30. gados celta dzīvojamā māja un saimniecības ēkas. Ķeļķi ir lībiešu pedagoga, kultūras darbinieka, lībiešu valodas zinātāja un kopēja, dzejnieka Pētera Damberga (1909 - 1987) dzimtās mājas, kas saglabājamās kā viņa piemiņas vieta.

Kilasidamu dzīvojamā māja, kas celta 1892. gadā un ir vecākā ciema dzīvojamā ēka. Tā bijusi viena no ciema centra mazistabām un paredzēta zvejnieka ģimenes dzīvei un veikalam. Kultūras piemineklis.

Vīnamegi - zvejnieka un kalēja mazistabas komplekss, kas piederējis vairāku paaudžu kalēju dzimtai Lēmaņiem. Dzīvojamā māja celta 1935. gadā atbilstoši tā laika būvpaņēmiem un plānojumam. Pēckara gados ēka bija savdabīgs ciema sabiedriskās dzīves centrs – dižistabu izmantoja kā baptistu lūgšanas telpu. Kalve zem kopēja jumta ar dūmnamu celta 1936. gadā, tur saglabājusies senlaicīga iekārta, arī 18. g.s. vidū darinātas plēšas. Stallis, lopbarības telpa un ratnīca būvēti apmēram 1936. gadā.

Baznīckalns - zvejnieka jaunsaimniecības komplekss; dzīvojamā māja un saimniecības ēkas celtas 30. gados atbilstoši tā laika būvpaņēmiem; 17. g.s. otrā pusē un 18. g.s. tur atradusies pirmā Irbes draudzes baznīca.

Vecvalku zvejnieka un zemkopja sētas komplekss, kura dzīvojamā ēka celta trijos paņēmiēnos no 1924. līdz 1961. gadam. Sēta ierīkota agrākās, visai senlaicīgās apbūves vietā. Saglabāta senlaicīgā žogu sistēma. Iekopts liels dārzs.

Sudrabvītoli dzīvojamā māja - sarežģīta plānojuma mājokli 19./20. g.s. mijā cēlis koku tirgotājs Eduards Volganskis. Tas ir vienīgais zināmais šādas sociālas piederības objekts Lībiešu krasta teritorijā. Saglabājams kopā ar plašo dārzu un kuplajiem sudrabvītoliem, kas ieaudzēti ap sētu.

Dzilnas un Penti - zvejnieku un zemkopju sētas atlikusī daļa. Komplekss bija būvēts kā brāļu Biezbāržu kopsēta ar daļēji diferencētām būvēm. Dzīvojamā māja celta 1923. gadā "uz divi gali" kā abu brāļu kopmāja, kas saglabājusi lībiešu seno garo (sekciju) māju iezīmes (abiem mājas galiem ir vienāds plānojums: virtuve un divas istabas). 20. g.s. sākumā senlaicīgajā aptēstu baļķu guļbūvē krusta pakšos celtais dūmnams un kāpās izraktā bedrē no laukakmeņiem uzmūrētais pagrabs ar zemu baļķu virsbūvi.

Sproģi - zvejnieka un tirgotāja sētas kompleksa atlikusī daļa: 20. gs sākumā celta dzīvojamā māja, kurā bijis ierīkots veikals. 20. gados no apaļbaļķiem krusta pakšos celta pirts ar dūmnamu, kurā saglabājusies no laukakmeņiem celtā krāsns un 30. gados būvētais stallis ar lopbarības novietni.

Anbanki - tālbraucēju kapteiņa sētas kompleksa atlikusī daļa: kapteiņa Anbanka 19. g.s. beigās celtā dzīvojamā māja, kuras dzeltenie ķieģeļi it kā vesti no Sāmsalas, un saimniecības ēka. Anbanki ir vienīgā zināmā kapteiņa sēta Lībiešu krastā, kas saglabājusies tik labā stāvoklī.

Ziedleju - dzīvojamā māja - celta 19. g.s. beigās. 1932. gadā te atvērta Sīkraga pirmās pakāpes pamatskola, bijis arī veikals.

Puķīšu sētas kompleksa atlikusī daļa - plašā apkārtnē labi pazīstamā lībiešu kokamatnieka Kārļa Priedīša mazistaba: 30. gados celta dzīvojamā māja un 20. gados celts stallis, kuram kā arhaiski elementi pamatos likti vertikāli sveķaini priedes šķautņi.

4.3 MAZIRBE

Mazirbe ir sens ciems pie Mazirbes upītes grīvas. Līdz 20.gs. vidum lielākā lībiešu apdzīvotā vieta Kurzemes jūrmalā.

1387. gada dokumentā ciems minēts kā *Minor Irvā*.

16. gadsimta beigās Mazirbē bijušas 29 saimniecības. Katrai bijušas jāmaksā nodevas Piltenes muižai – labība, butes un citas zivis, kā arī gadā divi gaiļi.

Par ciema senumu liecina arī **senkapi pie Grabu mājām**, no 17. vai 18. gadsimta. 20. gadsimta 20. – 30. gados Grabu mājās dzīvoja Līvu savienības priekšsēdētājs un lībiešu valodas skolotājs Mārtiņš Lepste, tur notika valdes sēdes un viesojās ciemiņi. Grabu mājas toreiz bija arī tūristu mītņu sarakstā. Grabu mājas līdz mūsdienām nav saglabājušās, tās nojauca 1990. gadā.

Trīsdesmitajos gados Mazirbe bija pilnasinīgs ciems. Tur bija baznīca, skola, aptieka, mežniecība, vairāki veikali, pasta un telegrāfa kantoris, stacija, ķieģeļnīca, kokzāģētava, frizētava, maiznīca.

Kultūrvēsturiskie objekti:

Siliņi - zemkopja, zvejnieka un laivnieka sētas komplekss ar 20. g.s. pirmo triju gadu desmitu būvēm - dzīvojamo māju, stalli, kuļamšķūni, klēti, pagrabu. Sēta sniedz ieskatu par vecsaimniecības apveidu un ēku izvietojuma principiem.

Ķesteri - Mazirbes baznīcas ilggadējo ķesteru dzimtas - Staltu, lībiešu dzejnieka, kultūras un sabiedriskā darbinieka Kārļa Staltes (1870 - 1947) dzimto māju, dzīves un darba vietas komplekss. Sētas pašreizējais apveids radies 19. g.s. otrajā un 20. g.s. pirmajā pusē.

Sudrabkalni - bijusī A. Lindes aptieka, līdz 1987. gadam ambulance, līdz 2000. gadam pamatskola.

Mazirbes internātskola – celta pēc I. Blankenburga projekta 1939. gadā kā Mazirbes pamatskola, pie tās ir pirmās no laukakmeņiem būvētās pamatskolas drupas un 19. gadsimta pēdējā ceturksnī celta klēts ar etnogrāfisko priekšmetu kolekciju – lībiešu ciemos savāktie amatnieku, zemkopju un zvejnieku darba rīki, mājas iedzīves priekšmeti, tautas mākslas izstrādājumi un citi priekšmeti. Kolekcijai ir liela kultūrvēsturiska un zinātniska vērtība.

Lībiešu tautas nams – tautas nama uzcelšana ir viens no izcilākajiem “Līvōd Īt” sasniegumiem Latvijas brīvvalsts laikā. No idejas rašanās 1923. gadā līdz nama oficiālajai pabeigšanai 1939. gada 6. novembrī pagāja vairāk nekā 15 gadu. Lai realizētu ideju par Lībiešu tautas namu, “Līvōd Īt” nācās savākt pietiekami daudz naudas, iegādāties gruntsgabalu, pasūtīt projektus, iepirkt un sagatavot celtniecības materiālus un nodrošināt pašu nama celtniecību atbilstoši visām tā laika prasībām. 1938. gadā somu arhitekts Hītonens izstrādā Lībiešu tautas nama projektu. Nama iekštelpas projektēja arhitekts V.Paegle. Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis.

Gundegas - zvejnieka dzīvojamā māja. Viena no pirmajām mājām, kas 1930. gados būvēta pēc projekta.

Stūrīši – zvejnieka sētas kompleksa paliekas. Visai arhaiska 1888. gadā celta dzīvojamā māja un apmēram 1895. gadā celta vientelpas klēts. Abām ēkām saglabātas senas lībiešu būvtradīcijas. Kultūras piemineklis.

Kalši - zvejnieka un kapteiņa Stufenberga sētas kompleksa saglabājusies daļa: 20. g.s. sākumā no Mazirbes Brausku ceplī ražotajiem sarkanajiem ķieģeļiem mūrēta dzīvojamā māja ar stiklotu verandu; no pārzāģētas laivas daļām uzliets dūmnams un dārzs ar senlaicīgu sklandu žogu.

Sepi (Intas) - sētas komplekss: dzīvojamā māja, klēts un pagrabs, kas celts aptuveni 1925. gadā kā Mazirbē ienākušā zvejnieka un namdara Sāmsalas igauņa Jēkaba Jagas jaunsaimniecība. Klēts būvēta senlaicīgajā piedurpakšu konstrukcijā un ir vienīgais pagaidām zināmais līdz mūsdienām nonākušais piedurpakšu būves piemērs Latvijā. Arhitektūras piemineklis.

Zembahi - zvejnieka un 20. - 30. gadu Mazirbes zvejnieku kooperācijas vadītāja Valda Zembaha sēta, ierīkota kā 20. - 30. gadu jaunsaimniecība: dzīvojamā māja, stallis, no pārzāģētas laivas daļām sasliets dūmnams, labi iekopts ābeļdārzs.

Mazirbes jūrskola – bijušās jūrskolas ēka. Celta 1893. gadā, pārbūvēta. Jūrskola no 1894. līdz 1914. gadam, kad pārcēlās uz Tērbatu. Vēlāk Mazirbes pamatskola. Pēc otrā pasaules kara – PSRS VDK robežapsardzības karaspēka bāze.

4.4 KOŠRAGS

Košragu uzskata par jaunāko Baltijas jūras Irbes šauruma piekrastes lībiešu ciemu, jo 16. gadsimta 80. gados sastādītajā Piltenes vāku reģistrā tas vēl nav

minēts. Pat pēc vairāk kā gadsimta – 1680. gadā – kā vienīgā sēta minēta Kūkiņi. Kopš 1896. gada tie zināmi kā Anduļi un ir Košraga ciema vecākā sēta. Tā bijusi arī viena no lielākajām vecsaimniecībām. Uz Anduļu zemes vēlāk uzcelti Silkalni, Norpiedāgi un Pīlādži. Pitradznieki vēl 1990. gados Anduļu sētu dēvē par Kūkiņiem.

1745. gadā Košragā bija divas vecsaimniecības: Kūkiņi un Žoki. Žoku sēta esot atradusies no pašreizējā ciema centra uz Mazirbes pusi starp Jaunkrūmiņiem un Kandisu mājām. “Tā bijusi vislielākā saimniecība Košragā. Bijušais saimnieks ir Krišjānis Ludvigs. Žokos ir bijusi pirmā lasīt mācīšanas skola šai jūrmalā. Mājai viens gals bija no ķieģeļiem, otrs no koka. Ķieģeļu galā bijusi skola jau pirms pirmā pasaules kara” (H. Helde, 1992). Uz Žoku zemes vēlāk uzcelti Fīlmaņi, Valdamo un Virgo.

1754. gadā Košragā minētas trīs sētas – Kūkiņi, Žoki un Dīķi. Pēdējo vismaz kopš 1816. gadā dēvē par Kine Dīķiem. “Acīmredzot jau 1754. gadā pie mājām pastāvēja uz strautiņa uzstādītais dīķis, kura paliekas redzamas vēl tagad. Dīķa krastā uzcēla dūmnamu un pirti, kuru paliekas bija redzamas vēl pirms dažiem gadiem” (S. Cimermanis, 1995).

1770. gadā Košraga centrā un tā tiešā tuvumā jau pastāvēja 5 vecsaimniecības: Kūkiņi, Žoki, Kine Dīķi, Tilmači un Jaunkrūmiņi. “Tilmaču lauki aizgāja uz Pitraga pusi gandrīz līdz Sīmiem. Tie bija rudzu lauki. Bagātīgi mēsloja. Ļoti labi auga” (H. Helde, 1992). Jaunkrūmiņu vecsaimniecība bija ierīkota gandrīz pie Mazirbes robežas, tādēļ to dokumentos reizēm pieskaitīja Mazirbei.

1826. gadā Košragā bija 78 iedzīvotāji, 4 saimnieku ģimenes un 11 bezzemnieku ģimenes.

Tā bija samērā blīvi apbūvēta apmetne. Sētas izvietojās viena otras tiešā tuvumā tā, ka saskārās to dārzi. Ciema trīs vecsaimniecības - Anduļi (Kūkiņi), Kine Dīķi un Tilmači (Mači), kā arī Žoku vaļinieku māja – Vecžoki jeb Veides (pēc viena vaļinieka uzvārda) izvietojās gar Mazirbes – Pitraga ceļa jūrmalas pusi un abpus ceļam, kas pie Anduļiem atzarojās no pirmā, un veda uz Košraga valgumu. Vecsaimniecības Žoki un Jaunkrūmiņi, kā jau iepriekš minēts, atradās uz Mazirbes pusi. Vecsaimniecību izvietojumā grūti saskatīt izteiktu rindu. Starp sētu pagalmiem un dārziem bija sabūvēti žogi.

Košraga Žokos tika ierīkota skola (1832). Dokumenti liecina, ka 1852. gadā Košraga skolā strādāja skolotājs Nīks Polmanis (1823 – 1903). 1860. gadā Košragā skolēnus mācīt sācis Henrihs Jākobsons (1832 – 1911). Košraga skolu vāciski sauca: *Koschraggen Schule zu Irben* (Košraga skola Irbē).

“Kopš 1896. gada zināmas septiņas vaļinieku mazistabas. Vairums bezzemnieku mazistabu, kuras dokumentos dēvētas par vaļinieku būdām, izvietojās rindā gar Mazirbes – Pitraga ceļa abām pusēm. 1896. gadā jau bija vismaz 6 šādas mazistabas – Dišleri, Fīlmaņi, Gūtmaņi, Mazsīpoli, Vecžoki un Volganski. Pie tam Vecžoku mazistabā dzīvoja trīs vaļinieku ģimenes. Septītā mazistaba – Kandisi – bija uzcelta meža vidū uz Mazirbes pusi uz muižas zemes apmēram 2 km no Košraga centra” (S. Cimermanis, 1995).

1920. – 30. gados ciema apbūve vairākās vietās papildinājās ar rindā izkārtotām zvejnieku jaunsaimniecībām, kas būtiski papildināja ciema apbūves senās tradīcijas.

Nelielais Košrags bija ievērojams lībiešu jūrmalas saimnieciskais un kultūras centrs: 19. gs. vidū tur darbojās pirmā lībiešu ciemu skola; 19. g.s. beigās – 20. g.s. pirmajos gadu desmitos tajā darbojās Kine Dīķu vējdzirnavas un Kukšu ūdensdzirnavas; strādāja laivu būvētāji; pavasaros te piestāja laivas ar Sāmsalas igauņiem – darba meklētājiem. Ciema iedzīvotāji līdz 1. pasaules karam uzturēja aktīvus kontaktus ar Sāmsalas igauņiem.

Košragā dzīvojis Didriķis Volganskis – laivu būvētājs un lībiešu kultūras darbinieks. 1932. gadā viņš organizējis ostas izbūvi Košragā. 1938. gadā ar D. Volganska līdzdalību uzbūvēts mols mudas (jūras mēslu) vākšanai.

Kultūrvēsturiskie objekti:

Košraga ciems ir valsts nozīmes pilsētībūvniecības piemineklis (valsts aizsardzības nr. 7447). Par tā kultūrvēsturisko nozīmību liecina arī tas, ka Košrags bija viens no sešiem Latvijas kultūras pieminekļiem, kas kandidēja uz iekļaušanu Pasaules kultūras mantojuma sarakstā.

Valdamo – 20. g.s. 20. -30. gadu zvejnieka jaunsaimniecība, ar 1931. gadā celto labi uzturēto dzīvojamo māju, saimniecības ēkām un labi koptu dārzu un pagalmu.

Virgo - 20. - 30. gadu jaunsaimniecība, ar 1930. gadā celto, kokgriezumiem rotāto dzīvojamo māju.

Filmaņi – kādreizējās mazistabas atlikusī daļa ar 1906. gadā celto dzīvojamo māju.

Anduļi – dzīvojamā māja (celta ap 1909. gadu), klēts (bij. Tīklu būdas puse, celta ap 1830. gadu, 1930. gados no jūrmalas pārcelta uz sētu), rija (celta 1905. gadā, nojaukts ceļa galā bijušais šķūnis, izlauzta krāsns) un dūmnams (pēckara gados uzslīti no pārzāģētas laivas).

Tilmači – dzīvojamā māja ar saimnieku galu (celts 19. gadsimta otrajā pusē) un ar vaļinieku galu, kurā 4 vaļinieku ģimeņu istabas (celts ap 1902. gadu), vairāktelpu klēts saglabātā vientelpa (celšanas laiks nezināms), augļu dārza atlikusī daļa, ap dārzu un pagalmu ieaudzētas lielās liepas.

Norpiedagi - apmēram 1906. gadā celta mazistabas klēts (1912. gadā dzimis Edgars Vālgamā, vēlāk mācītājs Somijā, Iti draudzē).

Silkalni - apmēram 1906. gadā celta mazistabas dzīvojamā māja.

Gatve, kas gar Tilmačiem ved no ciema centra uz jūr malu (koki stādīti 1912. gadā).

Viduslaiku kapsēta – mēra kapi, uz ziemeļaustrumiem no Anduļu dzīvojamās mājas. Šeit 20. gadsimta 20. gados atrasti cilvēku kauli un senlietas.

Košraga mols – 20. gadsimta 30. gados celtais. 1938. gadā ar D. Volganska līdzdalību uzbūvēts mols mudas vākšanai.

4.5 PITRAGS

Pitrags vēstures dokumentos minēts 1582. gadā (*Pudteraggen*), kad ciema sētas piederējušas Piltenes muižai. Šajā sarakstā ir daži sētu nosaukumi, kurus nosacīti varētu attiecināt uz vēlāku laiku sētām (*Peter Kurken, Simon, Janne Summer*). Bet skaidrāk sētu saraksts redzams 1826. gada dvēseļu revīzijas dokumentā. Minētas vienpadsmit sētas. 1826. gadā ciemā bijuši 190 iedzīvotāji.

19. gadsimta vidū Pitragā atvērts krogs un radušās dažas nelielas sētas. Pitrags ir samērā kompakts ciems, kurā 1937. gadā bija 12 vecsaimniecības un 38 zvejnieku saimniecības (galvenokārt jaunsaimniecības). Pēc Otrā pasaules kara ciemā uzskaitītas 48 sētas.

Pitraga jūrmalā redzamas mola paliekas. Mols būvēts 1938. gadā jūras mēslu savākšanai un jūrmalnieku liesās zemes uzlabošanai. Zemkopības ministrija izlēmusi par šādu molu būvi lielā valsts plānojumā – par Ventspils novada saimniecību uzlabošanu.

Kultūrvēsturiskie objekti:

Saknes - zvejnieka un zemkopja mazistabas komplekss. Izveidots 1920. - 1930. gados un turpmāk papildināts: dzīvojamā māja, kūtiņa, šķūnītis, garāža, dūmnams. Saglabāta žogu sistēma.

Jaunvalki - dzīvojamā māja, kas celta 19. g.s. pēdējā ceturksnī kā muižas ieceltā ciema uzrauga mājoklis. Būve ir vienīgais līdz mūsdienām saglabājies tādas nozīmes objekts.

Ēdrumi - mazistabas komplekss, kas ierīkots apmēram 1907. gadā kā rindveida apbūves sastāvdaļa: dzīvojamā ēka un saimniecības ēkas.

Pitraga baptistu baznīca un sludinātāja māja. Draudze dibināta 1890. gadā. Baptistu lūgšanas nams uzcelts pirms Pirmā pasaules kara 1902. gadā. Kultūras piemineklis.

Zvejnieka, zemkopja un uzņēmēja sētas kompleksa saglabājusies daļa - trīs dzīvojamās mājas **Delniekos**, kas katra ieguvusi savu nosaukumu: **Sapņukalni** - aptuveni 1900. gadā celta saimnieka dzīvojamā māja (pārbūvēta 90. gadu sākumā); **Delnieki** - celta apmēram 1900. gadā veikala un vaļinieku vajadzībām (modernizēta 90. gados); **Indriksoni** - tālbraucēja kapteiņa ģimenes vajadzībām 1910. gadā celta dzīvojamā māja, kas saglabājusi lībiešu seno dzīvojamo māju iezīmes.

Kurgati - zvejnieka un zemkopja vecsaimniecības kompleksa saglabājusies daļa: aptuveni 1930. gadā pēc projekta celta dzīvojamā māja, kas ienesa lībiešu ciemos jaunas būvformas un elementus; 19. g.s. pēdējā ceturksnī celtas saimniecības ēkas paliekas; 20. g.s. sākumā mūrēts laukakmeņu pagrabs; žogu sistēma un samērā labi iekopts dārzs.

Pitraga viduslaiku kapsēta – pie Niteļiem. Arheoloģiskais piemineklis.

Viduslaiku kapsēta – Mironlauks uz ziemeļiem no Randu mājām. Pēc stāstiem, tur apglabāti bojā gājušo citzemju kuģu jūrniki.

4.6 SAUNAGS

Saunags ir samērā neliels jūrmalas ciems starp Pitragu un Vaidi.

Saunags vēstures avotos minēts jau 1310. un 1387. gadā.

1582./1583. gadā Piltenes vāku reģistrā Saunaga ciemā (*Sounagen*) minētas astoņas sētas, no kurām četras piederējušas Piltenes muižai un četras iznomātas diviem nomniekiem.

1731. gadā Dundagas muižas vāku grāmatā Saunagā minētas trīs sētas: *Buncke Pritiz*, *Melcke Ans* un *Walke Angeck*. Nākamajā gadsimtā nākusi klāt ceturtā sēta

– Krūmiņi (*Kruhming*). 1826. gadā katrā sētā dzīvo 16 – 17 cilvēki: saimnieka ģimene, viena vaļinieku ģimene un 2 – 5 puīši un meitas. Saunagā kopā ir ap 60 iedzīvotājiem. Minētās sētas iezīmējušas ciema centrālo daļu – Meļķi (Nigliņi) atrodas Vaides galā, Bunkas (Kalnbunkas) – vidū, bet Valki (vēlāk Vecvalki) – tuvāk Pitragam. Laika gaitā šīm sētām blakus uzcēla citas, un iedzīvotāji šo Saunaga daļu nosauc par Dižsaunagu.

Kultūrvēsturiskie objekti:

Jūrnieki - laivnieka un zvejnieka mazistabas, 1920. - 1930. gadu amatnieka jaunsaimniecības komplekss: 1910. gadā celta dzīvojamā māja, kūts un klēts; 1911. gadā celta pirts ar dūmnamu.

Viduslaiku kapsēta – tā sauktais Veckapu kalns pie Nigliņiem. Arheoloģiskais piemineklis.

Druvnieki - zvejnieka un zemkopja jaunsaimniecības komplekss. Ierīkots 1920. gados: dzīvojamā māja (pārveidota 90. gados), stallis ar šķūni un vāgūzi (remontēts 1957. gadā), klēts, pagrabs, dūmnam, pirts un raksturīgā žogu sistēma.

Vecvalki - zvejnieka un zemkopja vecsaimniecības atlikusī daļa: 1926. gadā uz vecās mājas pamatiem celta dzīvojamā māja ar samērā bagātu dekoratīvo apdari; 1928. gadā celta kūts, lopbarības šķūnis un vāgūzis; 1935. gadā celts labības šķūnis; 1910. gadā mūrēts kartupeļu pagrabs; 1945. gadā vecās pirts vietā celtā jaunā pirts; 1945. gadā celts dūmnam; 1957. gadā vecās klēts vietā celtā jaunā klēts; 1909. gadā stādītās liepas; 20. - 30. gadu mijā stādītie vītoli un citi koki ap sētu.

4.7 VAIDE

Piltenes bīskapijas 1582./1583. gada zemnieku sarakstā ciems minēts kā *Waiden*, kur Piltenes muižai pieder četras sētas un ir iznomātas arī četras sētas. Divus zemnieku vārdus var uzskatīt par tādiem, kas liecina par lībisku cilmi – *Tullepoyke* (ugunspuika) un *Matze Samit*.

1736. gadā Dundagas vāku grāmatā Kolkas jūrmalā minētas divas Vaides sētas: *Leeksch Jann* un *Sonoke Matsch*. Domājams, ka tur mituši ļaudis, kas pārdzīvojuši mēri.

Kultūrvēsturiskie objekti:

Lāži - zvejnieka un zemkopja vecsaimniecības dzīvojamā māja. Celta aptuveni 1900. gadā. Ap dzīvojamo māju saglabāta senlaicīga lībiešu sētu žogu sistēma. 1920. gados te darbojās Dundagas pagasta Saunaga pirmās pakāpes pamatskola. Lībiešu valodu te mācījis Mārtiņš Lepste. Lāžos dzimis lībiešu kultūras darbinieks Nika Polmanis, dzīvoja lībiešu valodas zinātnis un teicējs Alfons Bertholds (1910. – 1993.).

Žonaku senkapi – pie bijušajiem Žonakiem. Arheoloģiskais piemineklis.

Ozolnieki - zvejnieka un zemkopja jaunsaimniecības atlikusī daļa: 1930. gadā celta dzīvojamā māja, staļļa vāgūža paliekas, divi no pārzāģētu laivu daļām uzslieti dūm nami, žogu sistēma un neliels dārzs. Te zinātnisko ekspedīciju laikā

dzīvojuši plaši pazīstami igauņu un somu zinātnieki (Pauls Ariste, Eduards Veri, Lauri Ketunens, Sepo Suhonens). Sētā apskatāma lībiešu valodas teicējas un kultūras darbinieces Paulīnes Kļaviņas savāktā lībiešu materiālās kultūras priekšmetu kolekcija.

Purviedi - zvejnieka un zemkopja jaunsaimniecības komplekss. Ierīkots 1920. - 1930. gados, papildināts pēc II pasaules kara. Saglabāta lībiešu sētām raksturīgā žogu sistēma. Sakrāta daudzveidīga un vērtīga meža dzīvnieku ragu kolekcija un izveidota dabas aizsardzības ekspozīcija. To izveidojis Triju zvaigžņu ordeņa kavalieris, mežsargs Edgars Hausmanis.

4.8 KOLKA

Kolka atrodas Kurzemes pussalas ziemeļu stūrī. Kolkasraga sēklis iestiepjas sešus kilometrus jūrā, un tā muguru 0,5 - 3 metru dziļumā apskalo Baltijas jūras un Rīgas līča ūdeņi. Kolkasraga sēklis pazīstams visas pasaules kuģotājiem. To zināja arī senos laikos, jo no Baltijas jūras pa Irbes šaurumu gāja kuģu ceļš uz Rīgu.

Senie skandināvu jūras braucēji Kolkasragu dēvēja par Lielā Toma nāsi jeb Toma nāsi, bet apdzīvotu vietu – par *Tumisnis*. Dienvidskandināvijā vēl tagad ir saglabājušies daudz rūnakmeņu ar iekaltām rūnām – senām rakstu zīmēm, kurās var izlasīt vārdus – Kurzeme, Latvija, Livonija, Kolka – Domesnes. Viens no šādiem akmeņiem, kurš minēts jau 1040. gadā, atrodas Uplandē .

Dāņi šo ragu sauca par *Domesnāsi*. Tas nav vietējo dots nosaukums. Pirmās rakstiskās ziņas parādās līdz ar kristietības ienākšanu Latvijā. Ap 1000. gadu Kurzemē ierodas dāņu bīskaps Absalons, lai kristītu vietējos iedzīvotājus. Kolkā, t. i., Domesnē esot uzcelta arī pirmā katoļu baznīca Kurzemē, ko ar Dānijas karaļa Svena Estridsona gādību 11. gadsimtā uzcēlis kāds vētrā izglābies tirgotājs (tā vēsta Brēmenes kanoniķa Ādama hronika 1048. gadā). Tiesa, hronikā nav minēta vieta, bet ir tikai norāde – Kurzemē. Šī baznīca esot uzcelta pašā Kolkasraga galā un kalpojusi par labu orientieri jūrnikiem. Tā rags dabūjis nosaukumu “Baznīcas rags”. No tiem tālajiem laikiem tad arī saglabājies šīs vietas nosaukums *Domesnes*.

13. gadsimtā Kolkasragu uz laiku savā īpašumā ieguva Rīgas doma kapituls. Vārds Domesnes pirmo reizi minēts 1387. gadā.

Lībekas domkunga Varendorfa tiesas spriedumā, kas datēts ar 1387. gada 17. oktobri, minēts Domesnes vārds. Kolkasraga apzīmējums kartēs un citos oficiālos dokumentos līdz 19. gadsimta beigām ir Domesnes, bet vietējie iedzīvotāji ciemu sauc par Kolkasragu. 20. gadsimtā nostiprinājies apdzīvotās vietas nosaukums Kolka. Tikai bākas ar savām ugunīm var palīdzēt kuģotājiem izvēlēties pareizo ceļu. Pirmās rakstiskās ziņas par Kolkas bāku attiecās uz 1532. gadu, kad Kurzemes bīskaps atļauj Rīgas rātei uzcelt bāku Kolkasragā. Par bākas uzturēšanu sākumā Rīgas tirgotājiem bija jāmaksā Dundagas baronam katru gadu noteikts vārāmās sāls daudzums.

1681. gadā Kolkā bijušas divas bākas (ugunstorņi). Divas ugunis neļāva šīs bākas sajaukt ar kādu citu bāku.

Krievijas Jūras ministrija nolēma Kolkas sēkļa galā izveidot mākslīgu salu. Tās veidošanu sāka 1870. gadā. Pirmo uz mākslīgās salas uzstādīja pagaidu koka bāku, kurā uguns tika iededzinātas 1875. gada 21. jūnijā. Tad tika nodzēstas uguns sauszemes bākās. Tagadējā bākas metāla tornī bākas uguns iedegās 1884. gada 1. jūlijā.

Pēc Otrā pasaules kara Kolkā strauji attīstījās zivju pārstrāde. 1945. gadā atvēra Kolkas zivju konservu fabriku. Dibinājās z/a "Brīvais zvejnieks". Kolkas pagastā 60 – 70 - tajos gados uzcēla jauno skolu, klubu, jūras hidrometeoroloģisko staciju, vairākas daudzdzīvokļu mājas.

Šai laikā Kolkas pagasts kļuva par PSRS pierobežas zonu, kur izvietojās PSRS armija un flote. To dislokācijas vietas pagastā bija Kolkā un Mazirbē – robežsargu posteņi un pretgaisa aizsardzības radiolokatori, aiz Kolkas – Baltijas flotes tehniskais novērošanas punkts (šodien – īpašums "Brīzes").

Kultūrvēsturiskie objekti:

Teikām apvītais **Kolkas rags** ar apmēram 6 km garo Kolkasraga sēkli.

Kolkas bāka uz mākslīgi būvētas saliņas. Celta no 1873. līdz 1884. gadam.

Kolkas luterāņu baznīca. Celta 1883. - 1884. gadā.

Kolkas pareizticīgo baznīca – 19. gadsimta pēdējā ceturksnī pareizticība izplatījās arī lībiešu ciemos, īpaši jau Kolkā. Tas saprotams, jo Kolkā toreiz bija Krievijas impērijas robežsargu postenis, bāka, mežniecība, muiža, kuru apkalpē bija arī krievi – pareizticīgie. Daļa vietējo iedzīvotāju mainīja savu ticību un pieslēgās pareizticībai. Baznīcu un draudzes ēku uzcēla 1890. gadā. 1890. -1915. gadā tur darbojās pareizticīgo draudzes skola, vēlāk bijušas arī pamatskolas mācību telpas.

Kolkas katoļu baznīca – pārcelta no Liepājas rajona Sakas pagasta "Grīņiem" 1997. gadā.

Kristgals jeb **Kristciems** - zvejnieku mazistabu rindas paliekas. Tā radusies apmēram 1907. gadā un atspoguļo vienu no Dundagas muižas iesakņotajiem šā apbūves veida variantiem jūrmalā. Rindā ietilpa **Ciemgaļi, Kastari, Pilāgi, Spolītes, Strautmaļi, Tammaņi, Valki**, kas pēc otrā pasaules kara dažādā mērā zaudējuši sakotnējās celtnes un pārbūvēti.

Roksti - zvejnieka mazistabas komplekss: 1902. gadā celta saimniecības ēka; pagrabs; labi iekopts dārzs un stādījumi.

Pastnieki - Dundagas Kolkas pamatskolas pirmā ēka. Celtniecība pabeigta 1881. gadā. Skola darbojās līdz 1929. gadam. Pārbūvēta un apmūrēta ar ķieģeļiem pēc II pasaules kara. Par skolotāju un skolas pārzini no 1903. līdz 1951. gadam strādājis lībietis Kārlis Bernšteins.

Dundagas muižas īpašnieku **Osten-Zakenu vasaras mītne** (dažādos dokumentos Vecā skola, Kungu māja vai Baltais nams) un ap to veidoto apstādījumu un alejas paliekas. Mītne celta 1856. - 1857. gadā Krimas karā sagrautās vecās ēkas vietā. No 1929. līdz 1962. gadam ēkā darbojās Kolkas pamatskola. Par skolotājiem un skolas pārziniem strādājuši lībieši Kārlis Bernšteins (1881. - 1951.) un Rūdolfs Ermanbriks (1914. – 1989.).

5. AINAVAS KOLKAS PAGASTĀ

5.1. VISPĀRĪGS AINAVU APRAKSTS

Visa Kolkas pagasta teritorija ietilpst Piejūras ainavzemes Slīteres ainavapvidū (pēc Ramans K. 1994., Ainavrajonēšana//Latvijas daba/Enciklopēdija "Latvija un latvieši", 1. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 22.-24.lpp.). Tātad Latvijas mērogā tā ir ainaviski viendabīga teritorija, kurai raksturīgs augsts mežainums, jūras tuvuma noteiktas reljefa formas un zvejnieku ciemu virkne piekrastē. Tomēr pagasta mērogā iespējams izdalīt atšķirīgas ainavu telpas pēc reljefa, ainavsegas, nogulumu rakstura un cilvēka ietekmes uz ainavu.

Lielā mērā Kolkas pagasta ainavas veidojušās jūras ietekmē, šī ir viena no jaunākajām cietzemes teritorijām Latvijā. Jūras piekraste ar plašajiem liedagiem veido atsevišķu ainavas telpu. Tāpat jūras krastu procesu radītas ir arī eolās kāpas, kuras šai pusē sauc par kangariem, un starpkāpu ieplakas – vigas.

Viens no noteicošajiem ainavu raksturojošajiem faktoriem Kolkas pagastā ir augstais mežu īpatsvars. Lielu teritoriju aizņem arī purvu ainavas – Bažu purvs. Kvartāra nogulumu ziņā, kā viscaur Piejūras zemienē, pārsvarā barības vielām nabadzīgi smilšu nogulumi, purvos – kūdra. Pārsvarā sastopami priežu meži gan līdzenumos, gan uz kangariem, gan arī purvu nomalēs. Izņēmums ir vienīgi vigas, kur atrodami bioloģiski vērtīgi melnalkšņu staignāji.

Dabas faktori – nabadzīgās augsnes un jūras tuvums – ietekmējuši arī apdzīvojuma struktūras attīstību. Zvejnieku ciemi izvietojušies šaurā joslā gar jūru. Te iekoptas arī lauksaimniecības zemes, jo sevišķi salīdzinoši auglīgajās un mitrajās vigās.

5.2. AINAVAS VĒSTURISKĀ ATTĪSTĪBA

Senākā ainavas attīstība, kas nav saistīta ar cilvēka darbību, galvenokārt raksturojama kā jūras krastu procesi. Tās ir gan dažādo Baltijas jūras stadiju krasta līnijas, gan krasta kāpu un lagūnu ezeru veidošanās un aizaugšana.

Tomēr sevišķi piekrastē liela nozīme ainavas veidošanā ir antropogēnajam faktoram. Kopš seniem laikiem vietējo iedzīvotāju galvenā nodarbošanās bijusi saistīta ar zvejniecību, kādreiz arī ar kuģu būvēšanu un jūrniecību. Lauksaimniecība, lai saražotu pārtiku savam patēriņam, bija iespējama salīdzinoši auglīgajās vigās. 30.tajos gados mitrajās starpkāpu ieplakās, uzturot kārtībā novadgrāvjus, bija iekoptas pļavas, ganības un arī tīrumi. Ciemu teritorijās meži bija saglabājušies pārsvarā tikai uz kangariem. Pēckara gados, kad Kolkas pagasta teritorija tika iekļauta PSRS pierobežas joslā, krietni samazinājies gan iedzīvotāju, gan apdzīvotu mājvietu skaits, gan lauksaimniecībā izmantoto zemju platība. Vietējiem iedzīvotājiem nebija atļauts iet jūrā un nodarboties ar tradicionālo zvejniecību. Tie bija spiesti pamest savas mājas, daudzi iedzīvotāji bija devušies bēgļu gaitās jau 2.pasaules kara beigu posmā. Kādreizējās lauksaimniecības zemes pamazām aizauga ar mežu, lielas platības tika arī mākslīgi apmežotas ar priedēm. Šo jaunaudžu ainaviskā un bioloģiskā vērtība ir ārkārtīgi zema, tās ir

vagās stādītas priežu monokultūras, kas priežu ģenētiskā materiāla un tālākas neretināšanas dēļ ir pārvērtušās par necaurejamu biežokni ar nabadzīgu zemsedzi.

1.attēls. Priežu jaunaudzes kā ainaviski un bioloģiski nevērtīgas teritorijas.

Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas zemes reformas gaitā bijušie īpašnieki ir atguvuši savas zemes. Slīteres Valsts rezervāts, tagad nacionālais parks, ir kompensējis zemes īpašumus dabas aizsardzībai nozīmīgākajās teritorijās iekšzemē ar mežiem jūras piekrastē. Pēc pierobežas režīma ierobežojumu atcelšanas un bijušo zemes īpašumu atgriešanas ir sākusies rosība piekrastes zvejnieku ciemos. Ar zvejniecību nodarbojas tikai atsevišķi iedzīvotāji, liela daļai zemes īpašnieku dzīvo citur un viņu intereses vairāk saistās ar vasaras atpūtu. Līdz ar to, tāpat kā citur Latvijā, notiek aktīvi zemes gabalu sadalīšanas, jaunu mājvietu radīšanas un veco rekonstruēšanas procesi, kurus līdz šim regulējis tikai Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslas statuss un Kolkas pagasta pagaidu saistošie noteikumi, kas nosaka zemes gabalu dalīšanas kārtību. Iepriekšminētie procesi atstāj lielu ietekmi uz ainavu, kas ne vienmēr ir vērtējama pozitīvi.

5.3. AINAVU VEIDOJOŠĀS STRUKTŪRAS UN AINAVU KLASIFIKĀCIJA

5.3.1. ĢEOMORFOLOĢISKĀ STRUKTŪRA

Kolkas pagasta ainavu klasificēšanā reljefs uzskatāms par svarīgu faktoru. Reljefa formas veidojušās pēclaudus laikmetā Baltijas jūras attīstības procesā. Lielāko daļu pagasta teritorijas pārklāj tikai jūras piekrastei raksturīgais kangaru un vīgu tīkls.

Tas veido paralēlu līniju zīmējumu, kas Baltijas jūras piekrastē novietojas līdztekus krasta līnijai, bet virzienā uz Kolkas ragu noliecas, pie Kolkas pietuvojoties Rīgas jūras līča krasta līnijai gandrīz perpendikulāri. Kangaru-vigu reljefs Kolkas pagastā nav sastopams vienīgi Rīgas jūras līča piekrastē, Kolkas ragā, Bažu purvā un atsevišķās vietās, kur to pārtrauc upju ielejas. Bažu purvā aplūkojams augstajam purvam raksturīgais kupolveida pacēlums, kas gan nav tik izteikts kā senākiem purviem, ar kāpu joslu nomalē, kas sevišķi izteikta dienvidu malā. Kartē “Reljefa analīze” (17.pielikums) attēlotas izteiktākās kāpu grēdas jeb kangari un vīgu izvietojuma galvenie virzieni. Eolo kāpu ainavu mežaines O.Nikodemusa sastādītajā Latvijas ainavu kartē (Ainavu aizsardzība, VARAM, 2000,27.-28.lpp.) nosauktas par unikālām ainavām Latvijas mērogā. Arī Kolkas pagastā kangaru (kāpu) mežaines uzskatāmas par ainavas vērtību, jo sevišķi vietās, kur tās veido vecas mežaudzes ar izteiksmīgām, žuburainām priedēm.

5.3.2. AINAVU SEGAS STRUKTŪRA

Pagasta teritorijas lielāko daļu aizņem meži un purvi. Lauksaimniecības zemju īpatsvars Kolkas pagastā ir krietni zemāks par Latvijā vidējo. Atklātas ainavas izvietojušās gandrīz tikai jūras piekrastē un saistītas ar cilvēka darbību mājvietu izveidošanā un pļavu, ganību un tīrumu ierīkošanā un uzturēšanā. Atklāto platību izvietojums redzams kartē “Ainavsegas struktūra” (18.pielikums), šīs teritorijas ir krietni samazinājušās pēdējo 60 gadu laikā līdz ar cilvēka saimnieciskās darbības atslābumu. Tāpēc par ainavu vērtību uzskatāma atklāta telpa, ainavas vērtības paaugstināšana Kolkas pagastā bieži vien saistāma ar pļavu un ganību atjaunošanu vietās, kur šobrīd aug ainaviski, bioloģiski un mežsaimnieciski nevērtīgs mežs.

5.3.3. APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA

Kolkas pagasta apdzīvojuma īpatnība ir tā izvietojums tikai šaurā piekrastes joslā. Ciemi kā kreļļu virtene apjož pagastu gar tā jūras robežu. Vēsturiski tas saistīts ar dabas apstākļu īpatnībām un iedzīvotāju nodarbošanos. Piejūras ciemos saimnieciskā darbošanās bijusi saistīta galvenokārt ar jūru – zvejniecību, jūrniecību, jaunākā laikā arī ar atpūtu. Turklāt tūlīt aiz samērā sausās un dzīvošanai piemērotās kāpu joslas sākas purvi un mitri meži.

Šī struktūra padomju gados gan stipri deformēta, nosakot visai piekrastei pierobežas statusu. Sevišķi Baltijas jūras piekrastē valsts politika bija virzīta uz to, lai atbrīvotu piekrasti no iedzīvotājiem. Šo pārmaiņu rezultātā piekrastes ciemos palika tikai atsevišķas apdzīvotas mājas. Savukārt attīstījās Kolka, jo tur bija atļauta zvejniecība, darbojās zivju pārstrādes uzņēmumi.

Šobrīd apdzīvojuma izvietojumā piekrastē ir nostiprināta arī ar Slīteres nacionālā parka zonējumu. Ja piekrastē ir ainavu aizsardzības zona un neitrālā zona (Kolka), tad tālāk iekšzemē izvietotas dabas lieguma un rezervāta zonas, kur aizliegta saimnieciskā darbība vai arī vispār cilvēku pārvietošanās.

Apdzīvojuma struktūru šobrīd ietekmē arī jūras piekrastes krasta kāpu aizsargjoslas statuss (19.pielikums “Apdzīvojuma struktūra”). Liela daļa no vēsturiskās apbūves atrodas šajā joslā. Aizsargjoslas novilkšanā bieži vien nav

saskatāms loģisks pamatojums, ar ko blakus esošā teritorija ārpus aizsargjoslas ir mazāk vērtīga par to, kas tajā atrodas. Jaunas apbūves atļaušana tikai ārpus aizsargjoslas var deformēt vēsturiski izveidojušos apdzīvojuma struktūru. Svarīgākais ir ievērot ainavu un biotopu aizsardzības principus, plānojot jaunas vai atjaunojot bijušās mājvietas.

5.3.4. AINAVU KLASIFIKĀCIJA

Ainavu klasificēšanā Kolkas pagastā var izdalīt sekojošus ainavu tipus:

- 1) mežaines (atsevišķi vērtīgi ainavas elementi - kangaru silaines),
- 2) purvaines,
- 3) jūras liedaga ainavas,
- 4) piekrastes ciemu āraines (lauku ainavas),
- 5) piekrastes ciemu mežāres (mozaīkveida mežu un lauku ainavas, kurās nelielā pārsvarā lauki jeb ārs),
- 6) piekrastes ciemu āru-mežu ainavas (mozaīkveida lauku un mežu ainavas, kurās nelielā pārsvarā meži),
- 7) urbanizētas ainavas,
- 8) Kolkas raga ainava kā unikāla Latvijas mērogā vietas īpašās auras dēļ.

Kartē “Ainavu tipi” (20.pielikums) redzams, ka lielāko daļu pagasta teritorijas aizņem mežaines. Nozīmīga ir arī Bažu purvaine. Kaut gan, tā kā lielākā daļa no tās atrodas dabas rezervāta zonā, tās ainaviskā nozīme ir neliela no ainavas pieejamības viedokļa. Gar visu piekrasti stiepjas jūras liedaga ainava, platāka šī josla ir gar Baltijas jūras piekrasti, savukārt līča pusē pagasta dienvidu galā redzams savdabīgs ainavas elements – jūras stāvkrasts. Tās ir ainavas, kurās dabas faktori darbojas spēcīgāk par antropogēnajiem.

2.attēls. Jūras liedaga ainava pie Vaides.

Pārējo ainavas tipu rašanās un ainavas vērtības vairāk saistītas ar cilvēka darbību. Urbanizēta ainava izdalīta Kolkā un nelielā platībā Mazirbes centrā. Pārējos ciemos sastopami tikai atsevišķi urbanizētai ainavai raksturīgi elementi, bet ne šāda ainavas telpa.

3.attēls. Urbanizēta ainava, Kolkas galvenā iela.

Āraine kā lauku ainava, kurā pārsvarā ir atklāta telpa un galvenie telpas akcenti saistīti ar apbūvi, izdalīta Sīkraga, Mazirbes un Pitraga centrālajā daļā, arī Kolkas ziemeļu daļā.

4.attēls. Āraine Kolkas ciema ziemeļu daļā.

Mežāre, kurai raksturīgs mežu un lauku mozaikveida sadalījums, skatāma lielākajā daļā ciemu.

5.attēls. Mežāre, Ušu ciems pie Kolkas- Tukuma šosejas.

Tikai Vaidē un nedaudz arī Saunagā sastopama ainava, kur mežainē izvietotas atsevišķas lauces un pļavas ar pagalmiem un mājvietām. Tā nosaukta kā āru – meža ainava.

6.attēls. Āru-meža ainava Vaidē, zvejnieku ceļš uz jūru.

5.3.5. AINAVAS VĒRTĪBAS

Ņemot vērā iepriekš aprakstītās ainavas struktūras un elementus, to retumu un ainavisko izteiksmību, kā arī ievērtējot pieejamības faktoru, sastādīta ainavu vērtību karte (21.pielikums). Tā kā lielāko daļu teritorijas klāj meži, tad sevišķu vērtību iegūst ainavu telpas, kurās pārsvarā atklātas platības. Tas dažādo skatu iespējas, atklāj skatam dažādus ainavas elementus, kas meža ainavā ar pārsvarā tuviem skatiem nav iespējams. Tādējādi no dabas ainavām kā vērtīga nosaukta jūras liedaga ainava, bet no cilvēka veidotajām – āraine un mežāre.

Liela nozīme skatu dažādošanā ir arī reljefam, piejūras zemienē jo sevišķi izceļas eolo kāpu grēdas. Tāpēc arī kangaru (kāpu) mežaines izdalītas kā vērtīgas ainavu telpas. Papildus arguments ir arī tas, ka uz šiem kangariem saglabājušās vecas mežaudzes ar izteiksmīgām priedēm.

Slīteres nacionālā parka dabas rezervāta zona atbilstoši parka likumam ir apmeklētājiem slēgta, tāpēc tā no ainavas pieejamības viedokļa tiek izslēgta no vērtēšanas.

Izdalīti arī vairāki ainaviski vērtīgi objekti, ainavas elementi. Jūras piekrastē tie ir upju grīvas un vecās un jaunās piestātnes. Tāpat interesentus akcentus, kas gan ir mainīgi laikā, veido zvejnieku laivas un tehnika, ar kuru tās atved. Kā ainavas

akcenti kartē atzīmētas dažādas interesantas (baznīcas) vai ainavas mērogam kontrastējošas (telekomunikāciju torņi) celtnes, tūrisma takas, ceļu krustojumi, ciemu centri, ainaviski vērtīgi skati. Kā redzams, šie objekti koncentrējas ciemu teritorijās, jo sevišķi to centros, tādējādi padarīdami vērtīgas arī urbanizētās ainavas.

7.attēls. Vecās piestātnes kā vērtīgs ainavas elements.

Izdalīti arī ainaviski vērtīgi ceļi – ceļš no Ēvaržiem līdz Kolkai, tāpat arī mazie celiņi starp ciemiem un ciemu pievadceļi no Kolkas – Ventspils autoceļa. Pašu Ventspils ceļu nevar uzskatīt par vērtīgu tā trasējuma un nekvalitatīvā seguma dēļ. Kaut gan arī no šī ceļa paveras atsevišķi interesanti skati, piemēram, uz lielo degumu. Tomēr interesanto skatu un akcentu biežums neatbilst ātrumam, ar kuru var pa to pārvietoties.

8.attēls. Kolkas-Ventspils ceļš kā neizteiksmīgs ainavas elements.

5.3.6. AINAVAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Ainavās novērojama divu pretēju procesu darbība – tie ir renaturalizācija jeb dabiskošanās un antropogēnizācija jeb cilvēka radītie ainavu pārveidošanas procesi. Tāpēc nepieciešams novērtēt, kuram no šiem procesiem katrā ainavu tipā piešķirama prioritāte, kurš no tiem paaugstina ainavas vērtību.

Plašām teritorijām Kolkas pagastā jau likumdošanā paredzēta prioritāte – dabas aizsardzība, ko īsteno Slīteres nacionālā parka administrācija. Šie ainavu tipi ir gan purvainas, gan daļēji arī mežainas, kas ietilpst parka dabas rezervāta un dabas lieguma zonās. Tāpat dabiskošanās procesu pārsvars piešķir augstāku vērtību arī jūras krastam – liedagam un kāpām. Dabas procesu pārsvars novērtējams kā pozitīvs estētiski un bioloģiski vērtīgās vecās priežu audzēs uz kāpām. Arī pārējos mežos ārpus ciemu teritorijām prioritāte ir dabisko procesu saglabāšanai, izņēmums varētu būt vienīgi autoceļu un tūrisma maršrutu malas. Tām kā cilvēku visbiežāk skatītām ainavām jāpievērš liela vērība. Cilvēks ir iejaucies dabas procesos, jau būvējot ceļu – izcērtot mežu ceļa trasei, ar zemes darbiem mainot augsnes apstākļus un dabiskās ūdens noteces. Tāpēc ceļa malas vairs nevar uzskatīt par dabisku ainavu, tajā arī turpmāk jāsavāc zināma cilvēka iejaukšanās, lai saglabātu un uzlabotu ainavas estētisko vērtību.

Atšķirībā no pārsvarā dabas radītām ainavām, cilvēka veidotās, lai nezustu to vērtība, prasa tradicionālo saimnieciskās darbības veidu saglabāšanu. Piekrastes ciemu ārines un mežāres ir vienas no visvērtīgākajām pagasta ainavām estētiskā ziņā. Tajās novērojams gan augsts kultūrvēsturisko elementu blīvums, gan atklāta

ainavas telpa kā vērtība pati par sevi ārkārtīgi mežainajā Kolkas pagastā. Tās ir arī jūtīgas pret pārmaiņām, uz tām pašlaik novērojams vislielākais antropogēnais spiediens. Tiesa, tās ir arī pēdējo 60 gadu laikā visvairāk renaturalizējušās ainavas. Tāpēc jāievēro vislielākā piesardzība, atjaunojot intensīvu cilvēka saimniecisko darbību šajās ainavās, lai nezustu vērtīgie ainavas elementi un lai uzlabotu degradēto ainavas elementu vērtību. Jāatzīmē, ka ideālais variants šo ainavu aizsardzībai nekādā gadījumā nav cilvēka ietekmes samazināšana un saimnieciskās darbības aizliegšana, bet gan rūpīgi pārdomāta cilvēka ietekmes atjaunošana.

Ieteikumi Baltijas jūras piekrastes ciemu ainavu saglabāšanai un veidošanai:

- 1) cik iespējams, saglabāt dabas procesus jūras liedagā un krasta kāpās (apmēram 100m platā joslā), nepieļaujot jaunas apbūves izvietojumu tajā, sevišķi būves, kas būtu redzamas skatā no liedaga (ēkas nedrīkst būt augstākas par kāpām);
- 2) saglabāt un uzturēt atklātās ainavu telpas, sevišķi pļavas, ganības un virsājus;

9.attēls. Virsāji Saunagā.

- 3) cik iespējams, saglabāt un atjaunot ainavas elementus ar kultūrvēsturisku nozīmi (ēkas, būves, stādījumus);
- 4) jaunu mājvietu izvietojumā ievērot ciemiem tradicionāli raksturīgo apdzīvojuma struktūru un attālumu no vienas mājvietas līdz otrai;

- 5) ēku būvniecībā un citu ainavas elementu izveidē (žogi, stādījumi, ceļi u.c.) pēc iespējas izmantot tradicionālos un gadsimtu gaitā jūrmalas ciemos pārbaudītos materiālus un paņēmienus;
- 6) izstrādāt koncepciju nevērtīgo, degradēto ainavu – neizdevušos jaunaudžu – pārveidošanai par atklātu vai pusatklātu ainavu telpu, atjaunojot tur pļavas vai virsājus, saglabājot atsevišķus kokus vai to pudurus, likvidējot priežu stādīšanā izveidotās dziļās vagas.

10.attēls. Ainavā pēc apjoma un krāsas neiederīga ēka, Saunags.

6. ZEMES LIETOŠANA

6.1. KOLKAS PAGASTA PAMATDATI

Kolkas pagasta zemes kopējā platība saskaņā ar zemes bilanci uz 2010.gada 1.janvāri sastādīja 11685,1 ha.

6.1.1. ZEMES SADALĪJUMS PA ZEMES LIETOŠANAS MĒRĶU GRUPĀM

Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupa	Zemes vienību skaits	Platība (ha)	% no kopplatības
Lauksaimniecība	710	1134,3	9,71
Mežsaimniecība	235	10213,3	87,4
Dabas pamatnes	2	18,2	0,15
Individuālo dzīvojamo māju apbūve	146	71,6	0,62
Daudzdzīvokļu māju apbūve	27	8,6	0,07
Komerddarbības objektu apbūve	9	0,8	0,006
Sabiedriskas nozīmes objektu apbūve	44	83,9	0,71
Ražošanas objektu apbūve	15	11,2	0,094
Satiksmes infrastruktūra	60	138,0	1,18
Inženiertehniskās apgādes tīkli	9	5,2	0,04
KOPĀ	1257	11685,1	100

6.1.2. ZEMES SADALĪJUMS PA ZEMES LIETOŠANAS VEIDIEM

Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupa	Platība (ha)	% no kopplatības
Lauksaimniecībā izmantojamā zeme	397,4	3,4
Meži	7696,5	65,87
Krūmāji	290,9	2,49
Purvi	2261,0	19,35
Ūdens objektu zeme	18,9	0,16
Ēkas un pagalmi	101,1	0,86
Ceļi	181,0	1,55
Pārējās zemes	738,3	6,32
KOPĀ	11685,1	100

6.1.3. ZEMES SADALĪJUMS PĒC ZEMES ĪPAŠUMA STATUSA

Fizisko personu valdījumā ir 1016 zemes īpašumi ar kopējo platību - 1450,3 ha vai 12,41 % no pagasta kopplatības, t.sk., lauksaimniecībā izmantojamā zeme – 338,3 ha, no kuras aramzeme ir tikai 27,8 ha.

Zemes grāmatā uz 2010.gada 1.janvāri reģistrēti 1066 zemes īpašumi ar kopējo platību 2182 ha.

No valsts zemēm lielāko daļu – 9464,8 ha sastāda Slīteres nacionālā parka apsaimniekošanā esošās zeme, kas ir 81 % no visas pagasta platības un VAS

Latvijas valsts meži zeme – 611,5 ha vai 5,2 %. 1% no pagasta platības – 121,9 ha aizņem valsts ceļi.

Nekustamā īpašuma piederība	Zemes vienību skaits	Platība (ha)	% no kopplatības
Fizisko personu īpašumā	978	1425,0	12,19
Fizisko personu lietošanā	38	25,3	0,22
Juridisko personu īpašumā	60	116,2	1,00
Juridisko personu lietošanā	3	6,0	0,05
Pašvaldību īpašumā	15	19,7	0,17
Pašvaldībai piekritīgā zeme	66	50,5	0,43
Valsts un valsts institūciju īpašumā	6	617,6	5,28
Valstij piekritīgā zeme	84	9421,3	80,63
Jaukta statusa kopīpašumi	7	3,5	0,03
KOPĀ	1257	11685,1	100

Dundagas novada Domes vadlēmumā pašvaldības funkciju īstenošanai Kolkas pagasta teritorijā uz 2010.gada 1.janvāri bija 81 kadastra zemes vienība. Īpašumu un funkciju saraksts pievienots 22.pielikumā.

6.1.4. ZEMES REFORMAS GAITA

Kolkas pagastā 365 bijušajiem īpašniekiem vai viņu mantiniekiem ir atzītas īpašuma tiesības uz zemi. Saņemti 245 pieprasījumi zemes piešķiršanai īpašumā par samaksu.

Tā kā Latvijas Republikas likuma “Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos” 12.pantā noteiktās prioritātes zemes saņemšanā neattiecās uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju – Slīteres valsts rezervātu, vairāk kā 160 bijušo īpašnieku vai viņu mantinieku, kas sastāda aptuveni 44% no pieprasījumiem, nevarēja atjaunot īpašuma tiesības uz zemi Slīteres valsts rezervāta regulējamā režīma zonā Kolkas pagastā.

Lai atrisinātu ar dabas aizsardzības interesēm saistītos īpašuma jautājumus, pamatojoties uz LR Centrālās zemes komisijas lēmumu un saskaņojot ar Slīteres valsts rezervāta administrāciju, Slīteres valsts rezervāta regulējamā režīma zonā esošās mantotās zemes platības tika apmainītas pret zemi citā vietā Slīteres valsts rezervāta buferrežīma zonā.

Slīteres valsts rezervāta buferrežīma zonā 1994.gada februārī kā apmaiņas zeme zemes mantiniekiem tika piešķirta 34 ha liela zemes platība. No 1998.gada līdz 2000.gadam piekrišanu apmainīt mantojamo zemi pret zemi citā vietā Slīteres valsts rezervāta buferrežīma zonā 531 ha platībā deva LR Vides un reģionālās attīstības ministrija, bet sākot ar 2001.gadu vēl 18 ha - LR Zemkopības ministrija, konkrētu vietu saskaņojot ar Slīteres nacionālā parka administrāciju.

Ar SVR administrācijas piekrišanu sākot no 1993.gada novembra Slīteres valsts rezervāta buferrežīma zonā bijušajiem īpašniekiem vai viņu mantiniekiem zeme tika piešķirta vēsturiskajās robežās.

Slīteres valsts rezervāta buferrežīma zonā atradās visas Dundagas novada Kolkas pagasta teritorijas privātās zemes vienības, kas Kolkas pagasta teritorijas

plānojumā tika iekļautas ciemu robežās, pamatojoties uz Valsts zemes dienesta izstrādāto Talsu rajona Kolkas pagasta zemes ierīcības shēmu (apstiprināta ar padomes 2001.gada 26.novembra lēmumu) un kuras ietvaros tika noteiktas Kolkas pagasta ciemu robežas.

Būtisku izmaiņu valsts politikā zemes izmantošanā Kolkas pagasta teritorijā radīja Slīteres nacionālā parka likums, kurš stājās spēkā 2000.gada 16.martā, principiāli izmainot Slīteres valsts rezervātā pastāvējušo zonējumu – lielāko buferrežīma zonas daļu iekļaujot Slīteres nacionālā parka ainavu aizsardzības zonā. Papildus apgrūtinājums zemes izmantošanai radīja Sugu un biotopu aizsardzības likums, kas stājās spēkā 2000.gada 19.aprīlī.

Līdz šim brīdim zemes īpašnieki uzskata, ka ir pārkāpta viņu tiesiskā pašāvība, izslēdzot, apmaiņas kārtībā, viņiem piešķirtās zemes vienības no ciemu teritorijas, par ko ir saņemti vairāki plaši argumentēti iesniegumi Kolkas pagasta teritorijas plānojuma grozījumu sagatavošanas un sabiedriskās apspriešanas laikā.

6.2. LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽSAIMNIECĪBAS TERITORIJAS

6.2.1. LAUKSAIMNIECĪBAS TERITORIJAS

Kopējā valsts lauksaimniecības zemju klasifikācijas sistēmā Kolkas pagasta zemes atrodas zemākajā novērtējuma daļā. Augsnes novērtējums nepārsniedz 30 balles. Tas ļauj droši apgalvot, ka lauksaimnieciskā zemju izmantošana Kolkas pagastā nevar kalpot par pamatu piekrastes attīstībai.

Lauksaimniecības zemes transformācija apbūvei atļauta saskaņā ar teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu prasībām.

Kolkas pagasta teritorijā nav plānots apmežot lauksaimniecības teritorijas.

6.2.2. MEŽSAIMNIECĪBAS TERITORIJAS

Mežu uzraudzību veic Ziemeļkurzemes virsmežniecības Dundagas mežniecība.

Visās mežu teritorijās Kolkas pagastā ir noteikts kāds no aizsardzības režīmiem:

- Baltijas jūras un Rīgas jūras līča aizsargjoslas režīms,
- Slīteres nacionālā parka rezervātu zonas režīms,
- Slīteres nacionālā parka dabas liegumu zonas režīms,
- Slīteres nacionālā parka ainavu aizsardzības zonas režīms,
- Slīteres nacionālā parka neitrālās zonas režīms.

Mežsaimniecības zemes transformācija apbūvei atļauta saskaņā ar teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu prasībām.

6.3. RISKĀ OBJEKTI UN TERITORIJAS

6.3.1. KOLKAS RAGS UN PIEKRASTE, NOSKALOŠANA

Piekraustes dinamika Kolkas raga tuvumā jau apskatīta 3.3.6. nodaļā pie ģeoloģisko procesu apraksta.

Pēc valsts pētījumu programmas KALME (Klimats, Adaptācija, Līdzsvars, Mainība, Ekosistēmas) veiktajiem pētījumiem, augsta krasta erozijas riska pakāpe ir Kolkasragā, Rīgas jūras līča piekrastē – vidēja, Baltijas jūras krastā no Vaides līdz Sīkragam – zema.

Saskaņā ar pētījumu datiem Kolkas raga tuvumā esošās 2-5 viensētas erozijas riska joslā varētu nonākt apmēram pēc 50-60 gadiem (KALME: „Klimata mainība Latvijā: Aktualitātes un piemērošanās pasākumi”, Rīga 2009.gads).

Pie bīstamības faktora pieskaitāma arī viļņu un vēja darbība vētras laikā. Pētījumu materiāli sniedz informāciju, ka Kolkasragā un tā tuvumā krasta atkāpšanās vienas vētras laikā var sasniegt 20 m.

Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra norādītajā dokumentā MK 20.12.2007. rīkojums Nr.830 “Par plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālo prpgrammu 2008. – 2015.gadam” sniegtās informācijas Kolkas pagasta teritorijā nav iespējams neviens no plūdu riska scenārijiem (mazās, vidējās, lielās). Iepriekš minētā rīkojuma 3.pielikumā Kolkas pagasta Rīgas jūras līča piekraste ir minēta kā krasta erozijas apdraudēta teritorija.

Kartogrāfiskajā materiālā noskalošanās riska teritorijas parādītas teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas kartē.

6.3.2. PELDĒŠANĀS BĪSTAMĪBA

Kolkasraga tiešā tuvumā, kur saduras līča un jūras ūdeņu masas, ir peldēšanai ļoti bīstami apstākļi, jo peldētāju apdraud neprognozējama virziena viļņi un atklātas jūras virzienā nesošas spēcīgas straumes. Šie apstākļi ir prasījuši ne viena vien peldētāja dzīvību, tādēļ 100 m uz abām pusēm no Kolkasraga smailes nosakāms peldēšanas aizliegums.

6.3.3. DEGVIELAS UZPILDES STACIJAS

Degvielas uzpildes stacijas visumā ir droši objekti, taču avārijas situāciju iespējamību: liela daudzuma naftas produktu nokļūšanu apkārtējā vidē, ugunsgrēku vai pat eksploziju pilnībā izslēgt nevar. Var pieņemt, ka apdraudēta ir teritorija līdz 50 m attālumam no DUS.

Citi transporta sistēmas elementi (autoceļi) nav uzskatāmi par īpaši izdalāmiem paaugstināta riska avotiem, jo netiek pārvadātas tranzīta kravas, kurās varētu būt arī bīstamas vielas. Tāpēc blakus parastajiem satiksmes negadījumu riskiem, cita bīstamība nav prognozējama.

6.3.4. POTENCIĀLI PIESĀRŅOTĀS TERITORIJAS

LVĢMA datu bāzē uzrādīti divi šādi objekti:” Jūras Spēku Radiotehniskā bataljona katlu māja īpašumā “Jūras Pērles” ar Kad. Nr.8862-007-0187 (lietotājs – Valsts Aizsardzības Militāro Objektu un Iepirkumu centrs) un bijušā sadzīves atkritumu izgāztuve īpašumā “Izgāztuve” ar Kad. Nr.8862-007-0262. Uz 2010.gada sākumu abos objektos vairs nenotiek piesārņojuma palielinošas darbības.

Teritorijas, kas būtu kvalificējamas kā piesārņotas, pagastā nav.

6.3.5. BŪVNICĪBAI NELABVĒLĪGĀS TERITORIJAS

Par būvniecībai nelabvēlīgiem vai sarežģītiem inženierģeoloģiskiem apstākļiem ir uzskatāmas platības ar mazu grunts nestspēju. Pie vājas nestspējas gruntīm ir pieskaitāma kūdra.

Kolkas pagasta teritorijā atrodas plašas purvainas teritorijas, kas iekļautas SNP dabas rezervāta vai dabas lieguma zonās, kurās būvniecība aizliegta no dabas aizsardzības prasību viedokļa. Tomēr kūdra nenozīmīgos apjomos ir sastopama visā Kolkas pagasta teritorijā mitrajās starpkāpu ieplakās. Dundagas novada Kolkas pagasta teritorija ir izvietota senāko Baltijas baseina attīstības stadiju veidojumu zonā – kangaru – vigu kompleksā. Tas ir Latvijā un Eiropā unikāls komplekss no secīgas vaļņveidīgu kāpu jeb kangaru un garu pārpurvotu padziļinājumu (starpkāpu ieplaku) jeb vigu maiņas. Šo vigu jeb starpkāpu ieplaku platums ir no dažiem metriem līdz dažiem desmitiem metru. Tā kā teritorijas plānojuma mērogā parādīt šo mikroreljefu karšu materiālā nevar, pirms būvniecības ir jāveic grunts ģeoloģiskā izpēte, lai, balstoties uz ģeologu slēdzienu, projektētāji varētu aprēķināt un izstrādāt nepieciešamo inženiertehniskās sagatavošanas risinājumu.

Būvētājiem ir jāņem vērā arī Kolkas pagasta ciemu teritorijas veidošanās īpatnības, kad tika līdzināts zemes virsmas reljefs, aizberot vigas ar smilts materiālu no kangariem un izveidojot līdzenumus, kuros nelielā dziļumā un nelielā apjomā var būt kūdras ieslēgumi. Lai gan reljefa izmaiņas ir notikušas pirms vairākiem simtiem gadu, pastāv iespēja, ka grunts sastāvs ne vienmēr būs viendabīgs visā apbūves laukumā.

Visā Kolkas pagasta teritorijā gruntsūdeņi ir sekli (saskaņā ar Slīteres nacionālā parka Dabas aizsardzības plānā sniegto informāciju ieģuļ 0–1 m dziļumā, izņemot reljefa paaugstinājumus) un piedalās virsūdeņu barošanā. Tas nedaudz samazina smilšainās grunts nestspēju. Tomēr neraugoties uz seklajiem gruntsūdeņiem, pēc Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra norādītās informācijas Kolkas pagasta teritorijā nav applūstošo teritoriju Aizsargjoslu likuma izpratnē.

7. APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA

7.1. IEDZĪVOTĀJU SKAITA IZMAIŅAS

1935.gada tautas skaitīšanas rezultāti pa piejūras ciemiem:

Uši – vismazākais ciems ar 7 mājām un 25 iedzīvotājiem, kur 4 prata lībiski, 2 krieviski un 1 vāciski;

Kolka – liels jūrmalas ciems ar 343 iedzīvotājiem; daudz lībieši pareizticīgie ar krieviskiem vārdiem; Kolkā dzīvo relatīvi daudz nesenie iebraucēji, kuri nodarbojas ar tirdzniecību, kokrūpniecību vai arī nodarbināti valsts dienestā, darbojas luterāņu un pareizticīgo baznīcas, pamatskola;

Vaide – viens no mazākajiem ciemiem ar 106 iedzīvotājiem;

Saunags – vidēji neliels ciems ar 146 iedzīvotājiem;

Pitrags – vidējs ciems ar 219 iedzīvotājiem;

Košrags – mazs ciems ar 19 mājām un 115 iedzīvotājiem, atrodas Volganska (vietējais zvejnieks) tūristu mītne;

Mazirbe – lielākais jūrmalas ciems ar 438 iedzīvotājiem, taču īpatnējā iedzīvotāju izvietojuma dēļ to var uzskatīt arī par divu ciemu sakopojumu – jūrmalas zvejniekciems un ap baznīcu esošā mācītājmuižas apkārtnes ciema daļa, šajā ciemā ir visvairāk neseno gadu iebraucēji, kuri strādā gan pie dzelzceļa, gan valsts dienestā, gan muižā, ciemā ir pamatskola, luterāņu baznīca, Līvu tautas nams, ķieģeļnīca;

Sīkrags – vidējs ciems ar 42 mājām un 193 iedzīvotājiem, ir pamatskola.

Iedzīvotāju skaits uz 2010.gada 1.janvāri pēc Iedzīvotāju reģistra datiem:

Uši – 23;

Kolka – 877;

Vaide – 8;

Saunags – 17;

Pitrags – 39;

Košrags – 13;

Mazirbe – 111;

Sīkrags – 9.

7.2. APDZĪVOTĀS VIETAS UN TO ROBEŽAS

Dundagas novada Kolkas pagasta teritorijā atrodas astoņi zvejniekciemi: Sīkrags, Mazirbe, Košrags, Pitrags, Saunags, Vaide, Kolka un Uši. Par šo ciemu vēsturisko statusu var spriest pēc dokumentālām liecībām, kurās pirmo reizi Kolkas pagasta ciemi minēti laika posmā no 1310. līdz 1582.gadam. Sīkāk ciemu vēsture ir aprakstīta paskaidrojuma raksta 4.nodaļā Kultūrvēsturiskais mantojums. 5.3.3.nodaļā ir apskatīta patreizējā apdzīvojuma struktūra ainavas skatījumā.

Cik var spriest no Satversmes tiesas 2008.gada 27.marta sprieduma lietā Nr.2007-17-05⁴ par reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministra 2007.gada 6.jūnija rīkojumu, ciemu statusu neapšaubu neviena institūcija.

Apgāds „Jāņasēta” 1998.gadā izdeva pētījumu „Latvijas apdzīvotās vietas”, kurā autori Jānis Turlajs un Gints Milliņš klasificēja Kolkas pagasta teritorijā esošos ciemus pēc to apbūves struktūras īpatnībām. Pamatojoties uz šo pētījumu 2001.gadā Valsts zemes dienesta nekustamā īpašuma pārvalde izstrādāja Talsu rajona Kolkas pagasta zemes ierīcības shēmu, kuras sastāvā tika apstiprināti ciemu struktūrplāni un ciemu robežas. Ciemu robežas apstiprinātas Kolkas pagasta padomes sēdē 26.11.2001. (23. pielikums)

Pēc 2003.gada 19.jūnija Aizsargjoslu likuma grozījumiem, kas stājās spēkā 2003.gada 23.jūlijā, ciemu robežu apstiprināšanu Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslā likums nodeva Vides ministrijas un Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas kompetencē.

Ņemot vērā to, ka Talsu rajona Kolkas pagasta teritorijas plānojums bija stājies spēkā 2003.gada 14.jūnijā un Aizsargjoslu likuma Pārejas noteikumi (2003.gada 19.jūnija redakcijā) uzdeva līdz 2004.gada 1.jūlijam Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijai pēc saskaņošanas ar Vides ministriju, pamatojoties uz pašvaldību iesniegtu priekšlikumu vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā, apstiprināt ciemu robežas tiem ciemiem, kuru robežas vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā ir noteiktas līdz 2003.gada 23.jūlijam, strīdi starp Kolkas pagasta padomi un valsts institūcijām noveda procesu līdz Satversmes tiesai.

Saskaņā ar Satversmes tiesas 2008.gada 27.marta spriedumu lietā Nr.2007-17-05 Kolkas pagasta ciemu robežas nav apstiprinātas Aizsargjoslu likumā noteiktajā kārtībā, tāpēc Teritorijas plānojumā (Kolkas pagasta teritorijas plānojumā) iezīmētās ciemu robežas juridiski nepastāv. (Sprieduma punkts 16.4)

Izvērtējot Vides ministrijas un Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas sniegtos atzinumus par iepriekš iesniegtajiem Kolkas pagasta ciemu robežu priekšlikumiem, ir norādītas sekojošas rekomendācijas:

1. Izslēgt no ciemu robežām līdz šim neapbūvētās Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslu teritoriju;
2. Ņemt vērā ES Life Nature projekta „Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā” ietvaros veikto Kolkas pagasta piekrastes biotopu kartēšanu.
3. Ņemt vērā, ka, izņemot Kolku, kas iekļaujas Slīteres nacionālā parka neitrālajā zonā, piekrastes ciemi atrodas ainavu aizsardzības zonā, kura izveidota „lai saglabātu piejūras mežu ainavu un bioloģisko daudzveidību, aizsargātu Ziemeļkurzemei raksturīgo kultūrvidi, kā arī nodrošinātu atpūtai un tūrismam piemērotas vides saglabāšanu”.

Dundagas novada Kolkas pagasta teritorijas plānojuma grozījumu darba uzdevumā ciemu robežu noteikšana ir viens no pamatuzdevumiem.

Teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas kartē attēloto ciema robežu noteikšanas pamatā ir ņemtas jau iepriekšējo grozījumu izvērtēšanā saņemtās rekomendācijas, pamatojoties uz Vides ministrijas 09.07.2009. vēstulē Nr.3-07-

⁴ http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/2007_17_05_spriedums_Kolkas%20lieta.htm

1/4970 „Par Kolkas pagasta ciemu robežām” sniegto atzinumu uz 2009.gada jūnijā iesniegtajiem plānojuma grozījumiem. (11.pielikums)

Kolkas pagasta zvejniekciemu īpatnība saistīta ar to, ka tie atrodas Baltijas jūras un Rīgas jūras līča Krasta kāpu aizsargjoslā vai cieši robežojas ar to.

Plānojuma kartēs ir attēlota ES Life Nature projekta „Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā” ietvaros izveidotā biotopu karte. Šī informācija ir izmantota precizējot gan ciemu robežu, gan krasta kāpu aizsargjoslas robežas noteikšanu.

Lai izpildītu Vides ministrijas, Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas, citu valsts institūciju rekomendācijas Kolkas pagasta teritorijas plānojuma grozījumos ir samazinātas ciemu robežas, ko bija apstiprinājusi Kolkas pagasta padome 2003.gadā, un izveidota apbūves zona „Viensētu teritorija” (VS), kā arī 2 reizes (līdz 2,0 ha) palielināta minimālā pieļaujamā zemes gabala platība plānotās apbūves zonās „Mežāres ar mājvietām” (MA) un „Mežaines ar mājvietām” (MZ).

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 4.1.punktā ir uzskaitīti īpašumi, kuros ir konstatēta iepriekšēja apbūve krasta kāpu aizsargjoslā. Teritorijas plānotās izmantošanas grafiskajā materiālā šie īpašumi ir iekļauti dabas pamatnes teritorijā.

Plānojot būvniecību meža zemē, koku ciršana pieļaujama tikai pēc meža zemes transformācijas atļaujas nokārtošanas.

Kolkas pagasta ciemu robežu apraksti doti paskaidrojuma raksta 28.pielikumā.

8. INFRASTRUKTŪRA

8.1. INFRASTRUKTŪRU VEIDOŠANĀS APSTĀKĻI

Piekrastes ciemu iedzīvotāju nodarbošanās vienmēr bijusi saistīta ar jūru - zvejniecību un zivju pārstrādi. Lauksaimniecība piekrastē nekad nebija tik produktīva kā iekšzemē.

Lielākā daļa Kolkas pagasta apdzīvoto vietu atrodas vīgu un kangaru ainavā. Vēsturiski piekrastes ciemu veidošanās tieši saistīta ar īpatnējo reljefu: ceļi tika veidoti uz kangariem, savukārt lauksaimniecības zemes tika veidotas aizberot ar kangaru smiltīm vīgas un regulējot mitruma režīmu. Piekrastes ciemos agrāk audzēta labība, turēti mājlopi, iekopti sakņu un augļu dārzi. Liekie virsūdeņi tikuši novadīti jūrā, veidojot un uzturot novadgrāvju tīklu. Grāvju aizaugšana un aizsērēšana vienmēr veicinājusi zemju izslīkšanu un pārpurvošanās procesu, kas daudzviet vērojams arī šobrīd. Zemju nosusināšana ir viens no pamatnosacījumiem ciemu teritoriju attīstībai. Tādēļ veicot teritoriālo plānojumu nozīmīga vieta ierādama zemju meliorācijas pasākumiem. Ņemot vērā to, ka ciemi atrodas dabas aizsargājamā teritorijā, un jaunas meliorācijas sistēmas radīšana var izsaukt krasas hidroloģiskā režīma izmaiņas ārpus ciemu robežām, vēlama bijušo un esošo novadgrāvju tīkla atjaunošana.

Lai veicinātu uzņēmējdarbību, kas saistīta ar rekreatīvo resursu izmantošanu un tūrisma attīstību, aktualizējama ir ciemu teritoriju sakopšana. Ilgajos saimnieciskās stagnācijas gados pagājušā gadsimta otrajā pusē ciematu teritoriju sakopšanai veltīta nepietiekama uzmanība. Daudzviet nav koptas ne pagalmi, ne mežaudzes, ne arī lauksaimniecības zemes. Rezultātā mežaudzes, īpaši lapu koku un mistraudzes ir stipri pielūzņotas, lauksaimniecības zemes un pļavas aizaugušas. Tādēļ plānojot piekrastes teritorijas attīstību, nepieciešama ciemu ainavu apsaimniekošanas plāna izstrāde.

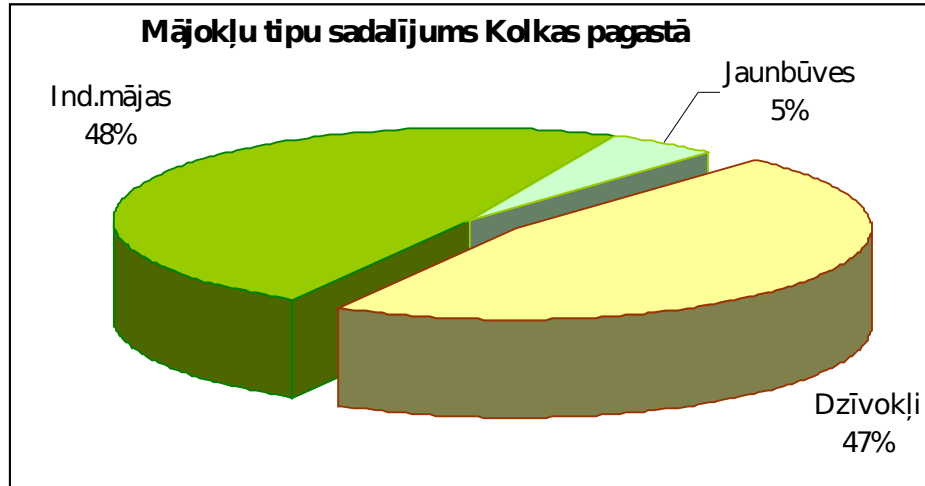
Ciemu attīstība nav iedomājama bez infrastruktūras (sakarū, elektroapgādes un ceļu tīklu, autostāvvietu, laivu piestātņu u.t.t.) attīstības un arī jaunas apbūves (privātās un koplietošanas būves). Lai veiktu šos darbus, pirms detālpilānojuma izstrādes veicama dabas bioloģisko vērtību un biotopu inventarizācija. Ņemot vērā inventarizācijas rezultātus, jāizstrādā zonējums, pēc kura tiek noteikta iespējamā apbūve. Arī teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem maksimāli jāierobežo iespējamās izmaiņas vēsturiski veidotajā ciemu ainavā.

Jūras piekraste, kāpas un liedags ir teritorijas, kuru aizsardzībai jāpievērš liela uzmanība. Tajā pat laikā tie ir nozīmīgākie rekreatīvie resursi gan Slīteres nacionālajā parkā kopumā, gan arī piekrastes ciemos. Arī jūras krastā jāplāno un jāizveido infrastruktūra, kas nepieciešama zvejniekiem (piebraucamie ceļi, piestātnes, zvejas rīku novietnes), labiekārtotas pludmales, īpašas teritorijas tehnisko sporta veidu cienītājiem (burātājiem, ūdensslēpotājiem u.t.t.).

8.2. IEDZĪVOTĀJU MĀJOKĻI UN LABIEKĀRTOJUMS

Iedzīvotāju mājokļi un to kvalitāte ir viens no teritorijas sociālo infrastruktūru attīstības līmeņa pamatrādītājiem.

Individuālo māju un vairākdzīvokļu māju dzīvokļu skaits Kolkas pagastā ir aptuveni vienāds, bet paredzams, ka pēdējo daļa samazināsies, jo būvētas tiek tikai individuālās mājas. Kaut gan tas nozīmē dzīves vides kvalitātes uzlabošanos, palielinās komunikāciju ierīkošanas izmaksas.

Dzīvojamās ēkas Kolkas pagastā:

Vieta	Individuālās			Daudzdzīvokļu	Kopā
	Lietošanā	Jaunbūves	Kopā		
Sīkrags	33	5	38		38
Mazirbe	61	2	63	3	66
Košrags	17	5	22		22
Pitrags	32	3	35		35
Saunags	34	6	40		40
Vaide	17	4	21		21
Piekrastē kopā	194	25	219	3	222
Uši	6	1	7	1	8
Mazie ciemi kopā	200	26	226	4	230
Kolka	100	4	104	32	136
Viensētas	3		3		3
Pagastā kopā	303	30	333	36	369

Daudzdzīvokļu ēkas Kolkas pagastā:

Kolka												
Dzīvokļu skaits mājā	2	3	4	6	8	9	10	12	17	18	24	Kopā
Māju skaits	7	3	4	2	4	1	1	3	2	4	1	32
Dzīvokļi kopā	14	9	16	12	32	9	10	36	34	72	24	268
Mazirbe												
Dzīvokļu skaits mājā	2	3								18		Kopā
Māju skaits	1	1								1		3
Dzīvokļi kopā	2	3								18		23
Uši												
Dzīvokļu skaits mājā	2											Kopā
Māju skaits	1											1
Dzīvokļi kopā	2											2
Visos ciemos											Kopā	
Māju skaits	9	4	4	2	4	1	1	3	2	5	1	36
Dzīvokļi kopā	18	12	16	12	32	9	10	36	34	90	24	293

Daudzdzīvokļu māju vidū vairākumā ir 2 – 8 dzīvokļu mājas, kas visumā tipiskas lauku ciemiem visā Latvijā.

Būvniecība pēc 1981. gada notikusi ļoti nelielos apjomos. XX g.s. 70. gadi izceļas ar daudzdzīvokļu māju būvniecību, kas atspoguļojas diagrammā 29. attēlā. Ievērojama daļa Kolkas pagasta iedzīvotāju dzīvo 50 gadu un vecākās mājās. Daudzās no tām ir problēmas ar labiekārtotības nodrošināšanu, jo ēkas sākotnēji nebija tam paredzētas.

Tikai nedaudz vairāk kā pusei mājokļu ir kanalizācija un tualete dzīvoklī. Ūdensvadu tehniski ievilkta ir lētāk vienkāršāk; tas ir vairāk kā 80% mājokļu. Karstā ūdens un centrāl apkures esamība lielā mērā atspoguļo daudzdzīvokļu māju saimniecības, kā arī faktu, ka 2000. gadā Kolkas pagastā bija spēts saglabāt šos labiekārtotības infrastruktūras elementus, kurus 90. gadu sākumā Latvijā daudzas pašvaldības vairs nespēja uzturēt.

Lai mūsdienās varētu novērtēt mājokļa labiekārtotību, nedrīkst neievērot arī pieeju modernajām telekomunikācijām: fiksētajiem un mobilajiem tālruņa sakariem, kabeļtelevīzijai, internetam.

8.3. SOCIĀLĀ INFRASTRUKTŪRA

Sociālo infrastruktūru nosacīti var iedalīt divās daļās. Viena no tām ir pašvaldības un valsts institūcijas, kas nodarbojas ar sociālo pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem, kā arī citas institūcijas, kuru nolūks nav gūt peļņu, bet nodrošināt tos vai citus sociālos servissus: izglītību, veselības aprūpi, veco ļaužu aprūpi, sabiedrisko un reliģisko vajadzību apmierināšanu, pārvaldi, u.tml.

Pārvaldības funkcijas Kolkas pagastā realizē:

- Kolkas pagasta pārvalde kā Dundagas novada Domes iestāde,
- Dundagas novada bāriņtiesa,
- Dundagas novada pašvaldības policija.

Izglītības funkcijas Kolkas pagastā nodrošina:

- Kolkas pamatskola,
- pirmsskolas izglītības iestāde "Rūķītis"
- Mazirbes speciālā internātpamatskola,
- Kolkas mūzikas skola.

Kultūras funkcijas nodrošina:

- Kolkas tautas nams,
- Lībiešu tautas nams,
- bibliotēkas Kolkā un Mazirbē,
- Līvu informācijas centrs "Kuolka".

Veselības aprūpi pagastā nodrošina:

- I.Liepas ģimenes ārsta prakse,
- I.Pinkenā zobārstniecības prakse,
- 1 aptieka ("Sproģes aptieka").

Iedzīvotāju reliģiskajām vajadzībām kalpo 5 baznīcas.

- Kolkas (1885) un Mazirbes (1868) ev.lut. baznīcas,
- Kolkas pareizticīgo baznīca (1890),
- Kolkas katoļu baznīca;
- Pitraga baptistu baznīca (1901).

Pagasta teritorijā atrodas 6 kapsētas: Kolkā – 2, Vaidē, Pitragā, Mazirbē un Sīkragā.

Pagastā vēl atrodas:

- pasta nodaļa Kolkā,
- 1 degvielas uzpildes stacija Kolkā (SIA "Lateva"),
- viesnīca "Zītari" un bārs (tūrisma sezonas laikā) Kolkā,
- 1 ēdnīca (Kolkas pamatskolā)
- 5 veikali (4 Kolkā un viens Mazirbē),
- Pārējos ciemos apkalpo autoveikals.

8.4. TEHNISKĀS INFRASTRUKTŪRAS

Apskatīto sektoru vērtējumam ir izmantots Latvijas Universitātes Vides zinātnes un pārvaldes studiju centra izstrādātais mācību materiāls “Ziemeļkurzemes piekrastes reģiona vides pārvaldes rīcības programmas vadlīnijas”.

8.4.1. AUTOCEĻI

Kolkas pagastā ir vienmērīgi izvietots valsts autoceļu tīkls:
(P-valsts reģionālie autoceļi, V-valsts vietējie autoceļi)

Nr.	Autoceļa nosaukums	Posms, km	Garums km	Nodalītā josla, m	Aizsargjosla m
P-124	Ventspils - Kolka	48,5 – 74,8	26,3	9,5 – 13,5	60
P-125	Talsi-Dundaga-Mazirbe	51,2 – 57,8	6,6	9,5 – 13,5	60
P-131	Tukums-Ķesterciems-Mērsrags-Kolka	98,2 – 107,5	9,3	9,5 – 13,5	60
V-1372	Jaunmuiža – Stkrags	3,9 – 8,1	4,2	9,5	30
V-1381	Mazirbe – Vīdale – Kaļķi			9,5	30
V-1388	Pievadceļš Pitragam	0,0 – 1,3	1,3	9,5	30
V-1389	Pievadceļš Saunagam	0,0 – 1,6	1,6	9,5	30
V- 1391	Pievadceļš Vaidei	0,0 – 1,1	1,1	9,5	30

Kopējais valsts autoceļu kopgarums: 50,4 km.

Pakāpeniski notiek Ventspils – Kolkas autoceļa rekonstrukcija. 2010. un 2011.gados plānoti darbi P-124 autoceļa posmā Vaide – Kolka, kā arī autoceļa krustojuma ar autoceļu P131 rekostrukcija, izveidojot rotācijas apli.

Nr.	Autoceļa nosaukums	Platums m	Garums m	Segums	Kad. 8862-
1.	Veikals – Cehs – Zaļmeži	5,5	1,114	asfalts/grants	007-0272
2.	Albatrosi – Cehs	6,0	0,413	asfalts	007-0274
3.	Vaide – Saunags	4,5	3,079	grants	006-0062, 006-0001, 006-0068, 005-0108
4.	Saunaga Bangas – Akācijas (Rūpnieki)	4,0	0,575	grants	005-0108
5.	Pievedceļš – Alpi – Mierkalni	4,0	0,525	grants	004-0107
6.	Ventspils – Tukuma ceļš – Tīlmači – Hudzoni	4,0	2.124	grants	003-0060
7.	Tautas nams – Jūrskola – Zembahi	5,0	1,253	grants	002-0170

8.	Ceļu krustojums – Jūrskola – Roņsalas	5,0	0,298	grants	002-0171
9.	2.nobrauktuve uz Jūrskolu	4,5	0,092	grants	002-0170
10.	Veikals – Branki	4,0	0,116	asfalts/grants	002-0174
11.	Jaunkalēji – Lauri – Zvaigznes	4,0	1,165	grants	002-0172
12.	Atzars – Jaunkalēji	5,5	0,894	asfalts/grants	002-0169
13.	2.nobrauktuve uz Mazirbi	4,5	0,049	grants	002-0170
14.	Sīkraga pievadceļš – Lorumi	4,0	0,168	grants	001-0113
15.	Sīkraga pievadceļš – Jomi	3,5	0,195	grants	001-0114
16.	Sīkraga pievadceļš – Kāpas	4,0	0,376	grants	001-0115
17.	Roņsalas – Zembahi	3,5	0,500	grants	002-0171
18.	Jaunvalgani – Jaunkrūmiņi	3,5	0,380	grants	002-0175
19.	Sudrablīči – Dzelzceļa ēkas	3,3	0,070	grants	002-0173
20.	Vasnieki – Saules	3,5	0,215	grants	005-0109
21.	Pareizticīgo baznīca – Robežsargi	4,0	0,250	asfalts/grants	007-0277
22.	Robežsargi – Līvānu mājas	3,5	0,357	grants/asfalts	007-0277
23.	Krogī – Klubs – Nordosti	4,5	0,253	asfalts/grants	007-0271
24.	Klubs – Sofijas	4,5	0,463	asfalts/grants	007-0309
25.	Ozoli – Skola – Bērnodārzs	5,5	0,370	grants	007-0308
26.	Saulrieti – Kāpmaļi	3,5	0,250	grants	007-0307
27.	Ziemeļi – Kristi	3,5	0,075	grants	007-0306
28.	Delfīni – Sarmas	6,0	0,402	asfalts/grants	007-0305
29.	Pastnieki – Skolotāju māja	5,5	0,183	asfalts/grants	007-0273
30.	Palejas – Laukgaļi	4,5	0,376	grants	007-0278
31.	Brikši – Sīkraga kapi	3,5	0,372	grants	001-0145
32.	Dzintarkrasti – Saulstari	3,5	0,130	grants	002-0208
33.	Veckajakkalni – Kūvali	3,5	0,086	grants	003-0060
34.	Kurgati – Vecsīmi	3,5	0,110	grants	004-0107
35.	Vasnieki – Pentes	3,5	0,115	grants	005-0109
36.	Uz Kolkasragu	8,0	0,398	asfalts	007-0270
37.	Čiekurkalni – Strautnieki	4,0	0,246	asfalts	007-0275
38.	Luterāņu baznīca – Vecā skola – Virsnieki	3,5	0,154	grants	007-0276
39.	Uz Zēņu dīķi	4,5	0,025	grants	007-0256
40.	Ceļš uz darbnīcām	4,5	0,061	asfalts	007-0289
41.	Ozolzeme – Zemeņlauki	3,5	0,077	grants	005-0141

Pagasta autoceļu kopgarums: 18,513 km.

Pagasta ceļiem nodalītā josla ir 9,5 m platumā no ceļa ass uz katru pusi, aizsargjosla – 30 m no ceļa ass uz katru pusi.

Zemes reformas gaitā nav pievērsta uzmanība publisko un servitūtu ceļu piederībai. Lai atrisinātu aktuālākās problēmas, plānojuma grozījumos ir paredzēts pašvaldības koplietošanas vajadzībām iegūt jaunus koplietošanas ceļus (24.pielikums).

Lai parādītu faktisko ceļu tīklu un nostiprinātu ceļu servitūtu tiesības, plānojuma grozījumu kartogrāfiskajā materiālā ir parādīti pievadceļi, kas attēloti topogrāfiskajā kartē.

Lai nodrošinātu piekrastes zvejnieku piekļūšanu Baltijas jūras un Rīgas jūras līcim, Kolkas pagasta padome ar 2005.gada 23.maija sēdes lēmumu (protokols Nr.9., 8.) ir apstiprinājusi Kolkas pagasta zvejnieku ceļu sarakstu, kuri ir paredzēti vismaz viens katrā piekrastes ciemā. (25.pielikums)

Zvejnieku ceļus nepieciešams regulāri attīrīt no smilts sanesumiem un stiprināt ar granti, lai pludmalē var nobraukt smagā tehnika, kas nepieciešama zvejai, kā arī piekrastes apsaimniekošanai un iespējamai cilvēku glābšanai.

8.4.2. VELOCEĻI UN PIEEJAS PLUDMALEI

Kurzemes plānošanas reģiona telpiskajā plānā ir paredzēts attīstīt reģionālo veloceļa tīkla posmu Kolkas pagasta teritorijā, izmantojot valsts reģionālos autoceļus: P-124 Ventspils – Kolka, P-125 Talsi – Dundaga – Mazirbe un P-131 Tukums – Ķesterciems – Mērsrags – Kolka.

Slīteres nacionālā parka dabas aizsardzības plānā ir iekļauta vairāku velomaršrutu turpmākā attīstība kā arī jaunu velomaršrutu izveide izmantojot esošos un plānotos pašvaldības autoceļus, kā arī esošos pievadceļus.

Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 36.panta 5.daļu pašvaldības teritorijas plānojuma grafiskajā daļā ir norādītas vietas, kur paredzēts ierīkot kājāmgājēju pieejas pludmalei un vietas automašīnu (transportlīdzekļu) stāvvietu ierīkošanai.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ir nodrošināta kājnieku un veloceļu, autostāvvietu būvniecība visās plānotās (atļautās) izmantošanas teritorijās.

8.4.3. ŪDENSAPGĀDE UN NOTEKŪDEŅU ATTĪRĪŠANA

2009.gada beigās Dundagas novada pašvaldība uzsāka 1999.gadā izstrādātā Kolkas ūdenssaimniecības tehniski ekonomiskā pamatojuma aktualizāciju, lai varētu piesaistīt ES ERAF līdzekļus dzeramā ūdens un kanalizācijas ūdeņu apsaimniekošanas sistēmas renovāciju un rekonstrukciju.

Dzeramā ūdens kvalitāti lielā mērā nosaka teritorijas ģeoloģiskā struktūra. Ūdens tiek iegūts no kvartāra nogulumiem, ko veido smilts, kūdra, bet tie nav pasargāti no antropogēnās ietekmes. Kolkas ciema dzeramā ūdens kvalitāte pēc dzelzs, mangāna, amonija satura neatbilst ne Latvijas, ne Eiropas ūdens standartu normām. Kadmija saturs piecas reizes pārsniedz Eiropas noteiktās normas. Kolkas

pagastā nav veikta ūdens kvalitātes noteikšana akās, ko lieto centrālai ūdens padevei nepieslēgtās mājsaimniecības (~25% no iedzīvotāju skaita). Pētījumi rāda, ka 87% gadījumos dzeramajā ūdenī konstatēts bakterioloģiskais piesārņojums.

Piejūras ciemos un viensētās ūdeni iegūst no akām un urbumiem, centralizētas ūdens padeves un noteikumu sistēmas ir tikai daļai Kolkas ciema māju un Mazirbes speciālās internātpamatskolas ēkām.

Kolkas ciema centralizētās dzeramā ūdens un notekūdeņu sistēmas apsaimnieko pašvaldības uzņēmums SIA "Kolkas ūdens".

Pēc uzņēmuma datiem 2009.gadā paceltais ūdens daudzums ir 93970 m³, savāktie un attīrītie kanalizācijas notekūdeņi – 64301 m³. Ar ūdeni Kolkas ciemā tiek nodrošinātas 275 mājsaimniecības (450 iedzīvotāji), 4 pašvaldības iestādes un 3 juridiskie uzņēmumi: SIA "Līcis 93" (zivju apstrāde), SIA "Banga Seafood factory" (zivju apstrāde) un SIA "Gabriēla" (veikals, viesnīca). Kanalizācijas tīklam ir pieslēgtas 270 mājsaimniecības.

Kolkas ciemā ar obligātu būvobjektu pieslēgumu kopīgai sistēmai plāno Individuālo dzīvojamo māju (**IDz**) teritorijā, kā arī Mazstāvu apbūves teritorijā (**MDz**). Perspektīvās centralizētā pakalpojuma pieslēgumu teritorijas parādītas Kolkas ciema notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas shēmā (27.pielikums) un Kolkas ciema ūdensapgādes shēmā (26.pielikums). Visās citās Kolkas pagasta teritorijās ir jānodrošina individuālie vai grupu risinājumi, kuru nosacījumus izsniedz Ventspils reģionālā vides pārvalde, VA "Sabiedrības veselības aģentūra", kā arī ņemot vērā Kolkas pagasta Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus izvirzītās prasības.

8.4.4. ATKRITUMU SAIMNIECĪBA

Atkritumu apsaimniekošana Dundagas novadā notiek atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likumam, kas nosaka, ka vietējo pašvaldību kompetencē ir izstrādāt saistošos noteikumus, kas reglamentē sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā, prasības atkritumu savākšanai, pārvadāšanai, pārkraušanai un uzglabāšanai, kā arī kārtību, kādā veicami maksājumi par atkritumu apsaimniekošanu.

Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2006.–2012. gadam Kolkas pagasts iekļauts Piejūras sadzīves atkritumu apsaimniekošanas reģionā.

2007. gada oktobrī Vides ministrija sāka īstenot ES Kohēzijas fonda līdzfinansētu projektu „Sadzīves atkritumu apsaimniekošana Piejūras reģionā”. Projekta ietvaros pabeigta Kolkas pagasta atkritumu izgāztuves rekultivācija. Tagad savāktie sadzīves atkritumi nonāk atkritumu poligonā „Janvāri”.

Atkritumu savākšanas konteineri atrodas Sīkragā, Mazirbē, Pitragā, Saunagā, Vaidē un Kolkā. Atkritumu izvešanu realizē atkritumu apsaimniekotājs SIA "Kurzemes Ainava", ar kuru pašvaldība ir noslēgusi līgumu par pakalpojumu.

8.4.5. SILTUMAPGĀDE

Plānojuma apstiprināšanas brīdī siltuma ražošanas notiek lokālajās katlumājās. Kopš Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas Kolkas pagastā centralizēta apkure vairs nepastāv un plānojuma darbības termiņā tiek paredzēti individuālie un grupu siltumapgādes risinājumi, kad noteicošā regulējošā loma būs energoresursu cenai un valsts likumdošanas aktiem, kas nosaka vispārējās prasības katlumāju darbībā.

8.4.6. ELEKTROAPGĀDE UN SAKARU KOMUNIKĀCIJAS

Kolkas pagasta teritorijā elektroapgādes līnijas apkalpo AS “Sadales tīkls” Dienvidu reģions, kura pārziņā ir vidējā sprieguma (20kV) un zemsprieguma (0,4kV) elektrolīnijas un 20/0,4kV transformatoru apakšstacijas. Visiem zemju īpašniekiem jānodrošina iespēja brīvai piekļuvei esošo inženierkomunikāciju apkalpei un rekonstrukcijai.

Jaunu elektroietaišu pieslēgšana un atļautās slodzes palielināšana notiek saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2009.gada 1.aprīļa lēmumā Nr.74 apstiprinātiem “Sistēmas pieslēguma noteikumiem elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem”.

Plānojuma grozījumu sagatavošanas sākumā, tika paredzēta iespēja jaunas 330 kV līnijas izbūvei no Dundagas uz Mazirbes jūras krastu, savienojumam ar Zviedriju. Tomēr iecerēto savienojuma līniju pārcēla ārpus Kolkas pagasta robežām.

Telefonu sakarus pagasta teritorijā nodrošina: Lattelekom fiksētais tālrunu tīkls, Latvijas Mobilais telefons, Tele 2 un Bite. Galvenās sakaru problēmas ir nepilnīgs pārklājums mobilajiem sakariem, savukārt, fiksēto sakaru līnija 2008. gadā tika modernizēta tikai Kolkā un daļēji Mazirbē. Līdz ar to Kolkas pagasta apdzīvotajās vietās ir traucēta pieeja interneta tīklam. Nekvalitatīvie sakari rada problēmas saimnieciskās darbības attīstībā, kā arī nenodrošina drošu dzīves vidi iedzīvotājiem un teritorijas apmeklētājiem.

Mobilo sakaru torņu izvietojums 2010.gada sākumā:

Operators	Īpašuma nosaukums	Kadastra Nr. 8862-
LMT	Sakarnieki	001-0144
	Pitraga Radiotornis	004-0110
	Kolkas Radiotornis	007-0265
Bite	Autosaimniecība	007-0100 (005)
Tele2	Bāka Kolka	007-0296

8.4.7. CITAS TEHNISKĀS INFRASTRUKTŪRAS

Īpašais ģeogrāfiskais stāvoklis nosaka arī tādu objektu klātbūtni, kas nav saistīta tieši ar pagasta vajadzībām, bet kalpo kuģošanas navigācijas nodrošināšanai un valsts aizsardzībai:

- Kolkas meteoroloģiskā stacija un jūras hidroloģiskais postenis (“Rīti”),
- Jūras novērošanas sistēma (“Kapteiņi”, “Jūraspērles”).

Kolkas pagastā nav nepieciešamība ierīkot centralizētās gāzes apgādes sistēmas.

8.5. SAIMNIECISKĀ INFRASTRUKTŪRA

Kolkas pagastā lielākais iedzīvotāju ienākumu avots – darbs zivju pārstrādes uzņēmumos un piekrastes zvejā. Uz 2010.gada 1.janvāri darbojas 2 zivju pārstrādes uzņēmumi Kolkā: SIA “Līcis 93” un SIA “Banga Seafood Factory”. Zivju pārstrādes uzņēmumos kopējais nodarbināto skaits 2010.gada aprīlī ir 383. Kolkas pagasta iedzīvotāji nodrošina tikai 32% no zivju pārstrādes uzņēmumiem nepieciešamā darbaspēka.

2010. gadā pagastā bija 2 zemnieku saimniecības, 1 kokapstrādes, 2 individuālie komersanti, kas nodarbojas ar zivsaimniecību un 13 zvejnieku saimniecības.

Nozīmīgs skaits uzņēmumu nodarbojas ar viesu uzņemšanu:

- “Jaunklāvi”, lauku māja (Sīkrags)
- “Kalēji”, viesu nams un kempings (Mazirbe)
- “Upeskalni”, brīvdienu māja (Mazirbe)
- “Pītagi”, viesu nams (Košrags)
- “Jauntilmači”, lauku māja (Košrags)
- “Krūmiņi”, brīvdienu māja (Saunags)
- “Purvziedi”, kempings (Vaide)
- “Uši”, lauku māja un kempings (Kolka)
- “Zītari”, viesnīca (Kolka),

9. PLĀNOTĀ ZEMES IZMANTOŠANA

9.1. DABAS PAMATNE (DP)

Nodrošināt mežu, purvu, jūras krasta joslu, kā arī Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā esošo zemes gabalu pastāvēšanu ar iespējami mazu cilvēku darbības ietekmi.

Dabas pamatnes teritorijas (DP) nozīmē zemesgabalus (vai to daļas), kas primāri nav paredzēti apbūvei, kā mežus, purvus, jūras krastu joslu, kā arī Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā esošus zemes gabalus, uz kuriem atrodas iepriekšējā apbūve Aizsargjoslu likuma izpratnē. Dabas pamatnes teritorijā (DP) ir ieskaitītas kapsētas un rekultivētās/slēgtās sadzīves atkritumu izgāztuves.

Ar “Dabas pamatni” Kolkas pagasta teritorijas plānojuma ietvaros jāsaprot teritorijas, kas Slīteres nacionālā parka zonu robežās pilda nacionālās likumdošanas noteiktās funkcijas dabas un ainavu aizsardzībā, ārpus Slīteres nacionālā parka robežām Valsts Mežu likumdošanas ietvaros nodrošina valsts mežu politikas realizāciju un nav paredzētas apbūvei ne kā citādi, kā caur teritorijas plānošanas procedūru. Bez tam Dabas pamatnes teritorijas ietver arī Kolkas pagasta reprezentācijas un sociālo un pedagoģisko funkciju.

Dabas pamatnes teritorijās precizējama biotopu klasifikācija un biotopu robežas.

9.2. MEŽAINES (MA) UN MEŽĀRES (MZ)

Veicināt tradicionālo piekrastes ciemu apdzīvojuma struktūras attīstību un iedzīvotāju nodrošinājumu ar mājokļiem un publisko infrastruktūru.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos:

- **Mežāres** ar mājvietām (MA) teritorija nozīmē zemesgabalus, kur primārais zemes izmantošanas veids ir piekrastes ciemu tradicionālās lauku-mežu mozaīkveida kultūrainavas aizsardzība (atjaunošana, uzturēšana), zemnieku sēta ar piemājas saimniecību, lai ražotu laukkopības un lopkopības produktus savam patēriņam un arī pārdošanai, bet sekundārais - cita atļautā izmantošana;
- **Mežaines** ar mājvietām (MZ) teritorija nozīmē zemesgabalus, kur primārais zemes izmantošanas veids ir piekrastes ciemu tradicionālās meža ainavas ar savrupām mājvietām aizsardzība (atjaunošana, uzturēšana), zemnieku sēta ar piemājas saimniecību, lai ražotu laukkopības un lopkopības produktus savam patēriņam un arī pārdošanai, bet sekundārais - cita atļautā izmantošana.

Kolkas pagasta teritorijas plānojumā lielākā piekrastes zvejniekciemu teritorijas daļa ir iekļauta mežaines un mežāres teritorijās. Pamatojums ir Slīteres nacionālā parka likuma 8.pants, kas nosaka, ka (1) *Ainavu aizsardzības zona izveidota, lai*

saglabātu piejūras mežu ainavu un bioloģisko daudzveidību, aizsargātu Ziemeļkurzemei raksturīgo kultūrvidi, kā arī nodrošinātu atpūtai un tūrismam piemērotas vides saglabāšanu un dabu saudzējošu saimniekošanas metožu pielietošanu. Visi zvejniekciemi (izņemot Kolku) atrodas Slīteres nacionālā parka ainavu aizsardzības zonā.

Ainavu atjaunošana un uzturēšana kā atļautā darbība teritorijas plānojumā pamatojas uz vēsturiski noteiktajiem ainavas degradācijas posmiem 2.pasaules kara gados, padomju pierobežas zonas periodu, kad praktiski tika iznīcinātas vietējo iedzīvotāju iespējas nodarboties ar lauksaimniecību un politisku mērķu vārdā notika metodiska zvejniekciemu teritoriju mākslīga apmežošana, zemju pārpurvošanās un mākslīgu mežaudžu veidošana ar mežsaimnieciski nepamatotām metodēm un ģenētiski nevērtīgu sēkļu un stādu materiālu, kā arī LR realizētā valsts zemes reforma, kad tika veikta īpašumu denacionalizācija.

9.3. VIENSĒTU TERITORIJAS (VS)

Saglabāt piekrastes zonas zemnieku vai zvejnieku viensētu dzīvotspēju un attīstību, iedzīvotāju nodrošinājumu ar mājokļiem un publisko infrastruktūru.

Viensētu teritorijas (VS) ir teritorijas, kurās saglabājušās mazvērtīgas un šodien vēl daļēji izmantotas lauksaimniecības platības ārpus zvejniekciemu robežām.

9.4. MAZSAIMNIECĪBU UN ĢIMENES MĀJU TERITORIJAS (MG) UN MAZSTĀVU DZĪVOJAMĀS TERITORIJAS (MDz)

Saglabāt savrupās zemnieku un zvejnieku piemājas sētas, attīstot piemājas saimniecību pielāgošanos ekonomiskajiem apstākļiem. Uzturēt esošo daudzdzīvokļu māju apbūvi, lai nodrošinātu iedzīvotājus ar mājokļiem un sociālo infrastruktūru.

Mazsaimniecību un ģimenes māju teritorijas (MG) un mazstāvu dzīvojamās teritorijas (MDz) Kolkas pagasta zvejniekciemās ir urbanizētas ainavas teritorijas.

Mazstāvu (līdz trīsstāvu) dzīvojamās teritorijas plānojumā nozīmē fiksētu esošo apbūvi. Tuvākajā laikā nav paredzams pieprasījums pēc mazstāvu daudzdzīvokļu māju celtniecības.

Mazsaimniecību un ģimenes māju teritoriju (MG) izvēli nosaka esošās apbūves blīvums zvejniekciemu centros un daļēji arī valsts zemes reformas radītā zemes īpašumu struktūra.

Detālā plānojuma līmenim tiek uzdots veikt ainavas analīzi un izdalīt vērtīgo ainavu teritorijas, reģenerējamās teritorijas, noteikt būtiskos skatu punktus un vērtīgos ainavas elementus konkrētu īpašumu teritorijā.

9.5. INDIVIDUĀLO DZĪVOJAMO MĀJU TERITORIJAS (IDz)

Veicināt tradicionālo piekrastes ciemu apdzīvojuma struktūras attīstību un iedzīvotāju nodrošinājumu ar mājokļiem.

Individuālo dzīvojamo māju teritorijas (IDz) nozīmē zemesgabalu ciemu teritorijā, kur primārais zemes izmantošanas veids ir savrupmāja ar piemājas saimniecību, lai ražotu laukkopības un lopkopības produktus savam patēriņam, bet sekundārais citas šajā teritorijā atļautās izmantošanas.

9.6. SABIEDRISKAS NOZĪMES/DARĪJUMA TERITORIJAS (SD)

Nodrošināt pašvaldības iedzīvotājiem sociālos un sabiedriskos pakalpojumus, kas sevī ietver valsts un pašvaldību, reliģijas, izglītības, zinātnes, ārstniecības, sociālās aprūpes vai citu līdzīgu nekomerciālu iestāžu darbību. Attīstīt un pilnveidot pakalpojumu servisu un mazumtirdzniecības uzņēmumu darbību.

Jauktas sabiedriskas nozīmes/darījuma teritorijas (SD) noteiktas ar mērķi nodrošināt sabiedrisko pieprasījumu pēc labiekārtotām rekreācijas un vides izglītības teritorijām, kā arī veicināt tūrisma uzņēmējdarbību. Tie ir zemesgabali, kur primārā zemes, ēkas un būves vai tās daļas izmantošana kalpo:

- sabiedriskiem nolūkiem (ietver valsts un pašvaldības, reliģijas, izglītības, kultūras, zinātnes, ārstniecības, sociālās aprūpes, labdarības vai citas līdzīgas nekomerciālas iestādes);
- tūrisma uzņēmējdarbībai (ietver telšu laukumus, kempingus, viesnīcas, izstāžu/semināru centrus, tirdzniecību un pakalpojumus);
- ražošanai tūrisma un rekreācijas nozares atbalstam, ja tā neatstāj būtisku ietekmi uz kaimiņu zemes vienībām.

9.7. VALSTS AIZSARDZĪBAS OBJKTU TERITORIJAS (VA)

Saglabāt valsts un civilās aizsardzības pasākumu nodrošināšanu, tehniskās infrastruktūras izmantošanu, modernizāciju un attīstību.

Valsts aizsardzības objektu teritorijas (VA) fiksē LR aizsardzības ministrijas īpašumā (valdījumā) esošās teritorijas, kuru izmantošanu nosaka valsts drošības prasības, kas jāpamato ar detāliem plānojumiem.

9.8. RŪPNIECĪBAS OBJEKTU TERITORIJAS (RO)

Nodrošināt tehniskās infrastruktūras un rūpnieciskā potenciāla saglabāšanu, izmantošanu, modernizāciju un attīstību.

Rūpniecības objektu teritorijas (RO) plānojumā izdalītas kā esošās zivju pārstrādes uzņēmumu darbības nodrošināšanai nepieciešamās teritorijas. Tās ir vēsturiski izveidojušās un papildus platības netiek paredzētas.

9.9. LAIVU/KUĢU PIESTĀTNES (LK)

Nodrošināt tehniskās infrastruktūras saglabāšanu, izmantošanu, modernizāciju un attīstību.

Laivu/kuģu piestātnes teritorija (LK) tiek paredzētas visos zvejniekciemos, kuros vēsturiski tādas ir bijušas un var nākotnē kalpot gan piekrastes zvejas vajadzībām, gan mazās piekrastes burāšanas nodrošināšanai.

9.10. OSTU TERITORIJA (O)

Nodrošināt tehniskās infrastruktūras saglabāšanu, izmantošanu, modernizāciju un attīstību.

Ostu teritorija (O) izdalīta kā iespēja uz esošās zvejas kuģu piestātnes bāzes, kas apvienota ar Rūpniecības objektu teritoriju Kolkā, plānot ostas infrastruktūru detālā līmenī.

9.11. TEHNISKO OBJEKTU TERITORIJA (T)

Nodrošināt tehniskās infrastruktūras saglabāšanu, izmantošanu, modernizāciju un attīstību.

Tehnisko objektu (līnijbūvju) teritorija (T) nozīmē zemesgabalu vai arī teritoriju, kur zemes izmantošanas veids ir valsts un pašvaldības koplietošanas autoceļi, kā arī inženiertehniskās apgādes tīklu un būvju izvietošana un apsaimniekošana.

10. DETĀLPLĀNOJUMA TERITORIJAS

Detālplānojumi izstrādājami visos gadījumos, kad to nosaka “Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” vai citi normatīvie akti, kas reglamentē detālplānojumu izstrādes nosacījumus un kārtību.

Zemju īpašniekiem jāreķinās ar to, ka veicot teritoriju apbūvi Slīteres nacionālā parka teritorijā ir jāveic biotopu kartēšana un jā saglabā īpaši aizsargājami biotopi.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 2.27. nodaļā ir noteiktas prasības izstrādājamiem detālplānojumiem.

Plānotās teritorijas izmantošanas kartē ir attēlotas turpmākās plānošanas teritorijas, kurām noteikti ir jāizstrādā detālplānojumi pirms kādas saimnieciskās darbības uzsākšanas.

Izstrādājot detālplānojumus jaunām apbūves teritorijām, maksimāli jā saglabā mežs, ēku izvietojumu paredzot brīvajos laukumos, lai maksimāli saglabātu lielos kokus, iepriekš veicot izpēti arī grunstūdeņu augstumiem.

Sagatavojot detālplānojumus, ir jāparedz piekļūšana visām zemes vienībām, piekļūšana jūrai: gan kājām gājējiem, gan iedzīvotājiem ar īpašām vajadzībām, jāparedz auto stāvvietas un jāpilda citas prasības, kas noteiktas Dundagas novada Kolkas pagasta teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

11. IZMANTOTIE AVOTI

1. Šuvcāne V. M., Lībiešu ciems, kura vairs nav. – R. : Jumava, 2002.
2. Cimermanis S., Sīlis E. Tautas un profesionālās celtniecības, arheoloģiskie un dabas objekti “Līvōd rānda” teritorijā, kas saglabājami un ņemami valsts aizsardzībā.// Lībiešu gadagrāmata, 1998.
3. Sīlis E. Lībieši Latvijā // Līvli. – 1999. – Nr.2.
4. Sīlis E. Lībiešu tautas namam 55 gadi. // Līvli. – 1994. – Nr.8.
5. Zandberga M. Vai Kolkai 960?! // Līvli. – 2000. – Nr.2.
6. Zandberga M. Mazirbes skola. // Līvli. – 2000. – Nr.2.
7. Šuvcāne V. M. Atjaunota Kolkas pareizticīgo baznīca. // Līvli. – 2000. – Nr.1.
8. Valsts ilgtermiņa mērķprogramma “Lībieši Latvijā”
9. V. Juškevičs, A. Mūrnieks, J. Misāns Latvijas ģeoloģiskā karte. Mērogs 1:200 000. 42.lapa – Jūrmala. Valsts ģeoloģijas dienests, Rīga, 1999.g.
10. V. Ulsts Baltijas jūras Latvijas krasta zona. Red. A. J. Brangulis. Valsts ģeoloģijas dienests, Rīga, 1998., 96 lpp.
11. Богданова О.Т., Клепацкая В.П. Отчет о поисково – ревизионных работах по болотам Талсинского района. ГРЭ, Рига, 1981 г. нр. Государственного геологического фонда 9772.
12. Трацевский Г. Результаты геологической съемки масштаба 1: 50 000 территории листов О-34-81-В,Г; О-34-82-В; О-34-93-А,Б,В,Г; О-34-94-А,Б,В,Г; О-34-95-В; О-34-105-А,Б; О-34-106-А,Б. (Талсы, Колка) за 1986-1993 г.г. Латвийское геологическое объединение, Рига, 1993. нр. Государственного геологического фонда 11035.
13. G.Eberhards, J.Lapinskis „Baltijas jūras Latvijas krasta procesi”, KALME, LU Akadēmiskais apgāds, 2008.g.
14. „Klimata mainība Latvijā: Piemērošanās pasākumi”, KALME, Rīga, 2009.g.

12. PIELIKUMI

1. Dundagas novads Kurzemē
2. Dundagas novada karte
3. Saistošie noteikumi Nr.7 "Par Dundagas novada teritorijas plānojumiem"
4. LR Vides ministrijas 19.03.2004. vēstule Nr.3-07/1072 "Par Kolkas pagasta ciemu robežām"
5. LR Vides ministrijas 30.03.2005. vēstule Nr.3-07/126 "Par Kolkas pagasta ciemu robežām"
6. LR RAPLM 14.04.2005. vēstule Nr.1-21/1454/2677 "Par ciemu robežu saskaņošanu"
7. LR Vides ministrijas 26.08.2005. vēstule Nr.3-07/4903 "Par Kolkas pagasta ciemu robežu apstiprināšanu"
8. LR RAPLM 14.09.2005. vēstule Nr.1-64/9745/6760 "Par ciemu robežu saskaņošanu"
9. LR Vides ministrijas 18.05.2007. vēstule Nr.3-07-2/3389 "Par Kolkas pagasta ciemu robežām"
10. LR RAPLM 30.05.2007. vēstule Nr.1-06/4937/4562 "Par ciemu robežu saskaņošanu"
11. LR Vides ministrijas 09.07.2009. vēstule Nr.3-07/1/4970 "Par Kolkas ciema robežām"
12. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un pieminekļi
13. Ūdens urbumi un kūdras iegulas
14. Ūdensapgādes urbumu raksturojums
15. Latvijas jūras krasta erozijas risku noteicošie lokālie apstākļi
16. Kultūrvēsturiskais mantojums
17. Reljefa analīze
18. Ainavsegas struktūra
19. Apdzīvojuma struktūra
20. Ainavu tipi
21. Ainavu vērtības
22. Dundagas novada pašvaldības īpašumi Kolkas pagastā
23. Kolkas pagasta padomes 26.11.2001. sēdes Nr.18. lēmuma izraksts "Par Kolkas pagasta pagasta ierīcības shēmas apstiprināšanu"
24. Plānotie pašvaldības koplietošanas ceļi
25. Kolkas pagasta padomes 23.05.2005. sēdes Nr.9. lēmuma izraksts "Par Kolkas pagasta zvejnieku ceļiem"
26. Kolkas ciema ūdensapgādes shēma
27. Kolkas ciema notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas tīkla shēma
28. Kolkas pagasta ciemu robežu shēmas